

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____

(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня бакалавра
зі спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, освітньо-професійної програми Менеджмент
соціокультурної діяльності
на тему: «Технологія організації виставки «Світ графіки» у літературній
вітальні СумДУ»

Здобувачки групи КД-01 Никоненко Анастасії Володимирівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____

(підпис)

Анастасія Никоненко
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник доцент, кандидат мистецтвознавства, Сергій Побожій _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми – 2024

АНОТАЦІЯ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи здобувача ступеня бакалавра менеджменту соціокультурної діяльності Никоненко А. В. на тему: «Технологія організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ»

Ключові слова: галерея, виставка, технологія організації виставки, графіка, вернісаж.

Keywords: gallery, exhibition, exhibition organization technology, graphics, vernissage.

Мета кваліфікаційної роботи: проаналізувати та обґрунтувати теоретичні та практичні аспекти технології організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ та провести заходи з її просування.

Завдання дослідження:

1. Висвітлити поняттєво-термінологічний апарат дослідження.
2. Дослідити специфіку діяльності галереї мистецтв у вищому навчальному закладі, порівняти досвід різних країн світу.
3. Проаналізувати форми і напрямки діяльності галереї мистецтв «Академічна».
4. Розглянути концепцію виставки «Світ графіки» та процес побудови її експозиції.
5. Описати процес організації вернісажу виставки «Світ графіки» та проведення заходів з її популяризації.

Об'єкт дослідження – технологія організації художньої виставки.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні складові організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ.

Методи наукового дослідження. Для реалізації поставлених завдань та досягнення мети дослідження використано комплекс методів: теоретико-

аналітичних – аналіз, систематизація та узагальнення, завдяки яким було впорядковано наукову та методичну літературу з досліджуваної нами тематики; емпіричних – спостереження за процесом організації виставки, методи аналізу документів, що включають аналіз концепції виставки, програми вернісажу, топографічного плану виставки, а також метод розмови та опитування під час проведення мистецької дискусії, спрямованої на популяризацію виставки «Світ графіки».

Практична значущість роботи полягає у вивченні технології організації конкретної виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ. Аналіз концептуальних засад, організації виставкового простору, комунікативної та презентаційної функцій вернісажу дозволив розглянути практичні аспекти організації виставок у навчальному середовищі. Це важливо для розуміння ефективних методів презентації мистецьких творів, залучення аудиторії та підвищення інтересу до культурних подій у вищих навчальних закладах. Таке дослідження може бути корисним як для працівників галерей мистецтв, так і для студентів та викладачів, які цікавляться культурним та мистецьким середовищем університету. Окрім того, значущість полягає у розробці нової для галереї форми роботи – мистецької дискусії, що дозволила колективно із фахівцями в галузі мистецтва та молоддю міста Суми проаналізувати теперішній стан та перспектив просування галереї мистецтв «Академічна», розробивши низку рекомендацій для подальшого покращення ефективності популяризації установи.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Досягнення мети і вирішення завдань дослідження відображені у змісті роботи, який складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (30 найменувань, з них – 5 іноземними мовами) та 30 додатків на 36 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок (основний текст – 58 сторінок).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВОК У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	9
1.1. Поняттєво-термінологічний апарат дослідження	9
1.2. Специфіка діяльності галереї мистецтв у вищому навчальному закладі	13
1.3. Форми і напрямки діяльності галереї мистецтв «Академічна».....	18
1.4. Мистецька колекція та її роль в естетичному вихованні студентів і викладачів.....	22
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВКИ «СВІТ ГРАФІКИ».....	30
2.1. Концептуальні засади виставки.....	30
2.2. Створення експозиції та організація виставкового простору.....	35
2.3. Комунікативна та презентаційна функція вернісажу.....	41
2.4. Медійні інструменти просування виставки.....	46
Висновки до розділу 2.....	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Сучасний світ невпинно зіштовхується з новими викликами, такими як пандемія Covid-19 та воєнні дії, наслідком яких є потужний розвиток технологій та переведення багатьох сфер життя в онлайн-формат. Зважаючи на те, що в кризові періоди значення соціокультурної діяльності зростає, а мистецтво стає засобом вираження емоцій та травматичних досвідів стає необхідною практика організація офлайн заходів, що дають поштовхи для колективної рефлексії, відчуття згуртованості та можливість обговорити побачене з однодумцями. Окрім того, мистецтво сприяє міжкультурному діалогу та збереженню культурної спадщини, фіксуючи цінні аспекти культури, традицій та історії.

Значний внесок у розвиток мистецтва та галерейної діяльності роблять навчальні заклади, що мають у своїй колекції твори мистецтва. Вдалим прикладом є Сумський державний університет, що має в своєму підпорядкуванні галерею мистецтв «Академічна», якій протягом 25 років діяльності вдалося зібрати цінну колекцію та провести сотні виставок, вона є одним з важливих культурних центрів університету та міста та виконує значні соціокультурні функції, серед яких: всебічний розвиток студентів паралельно з професійною підготовкою, формує естетичні смаки як у студентів, так і у викладачів вищого навчального закладу, а також підвищує престиж університету.

Дослідженням питання галерейної діяльності у різних його аспектах займалися вітчизняні й зарубіжні науковці. Зокрема, варті уваги роботи таких авторів як: В. Головей і Н. Столярчук, які у своїх дослідженнях розкривають проблематику перебудови формату роботи галерей та музеїв від початку пандемії та масштабні зміни в сфері соціокультурної діяльності. О. Кайдановська у своїх наукових статтях описує експозиційні стратегії мистецьких виставок, формування ідеї, елементи організації виставкового простору. L. Robinson, будучи автором низки наукових робіт відомих зарубіжних видань покроково описує організацію виставок, яка складається з десяти етапів, розглядаючи особливості різних видів виставок та експозиційних приміщень. С. Побожій в низці своїх робіт досліджує досвід створення, діяльності та проведених виставок

галереї мистецтв «Академічна», способи просування та популяризації даної установи, а також особливості формування мистецької колекції.

Однак, аналіз літератури з даної проблематики довів, що на сьогоднішній день ґрунтовних досліджень щодо технологій організації ювілейної виставки у літературній вітальні немає. Проведення даного дослідження є важливим з точки зору підвищення ефективності культурно-освітньої діяльності у вищих навчальних закладах, таких як Сумський державний університет. Одним із акцентів є не лише організація самої виставки, але й розвиток інструментів для приваблення аудиторії та популяризації мистецьких заходів серед студентів та громадськості. Крім того, розробка технологій організації виставок у вищих навчальних закладах може стати важливим кроком у підвищенні культурного рівня студентської молоді, сприяти розвитку творчих здібностей та мистецьких інтересів. Це говорить про те, що дана проблема доводить актуальність обраної теми дослідження «Технологія організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ».

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати та обґрунтувати теоретичні та практичні аспекти технології організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ та провести заходи з її просування.

Завдання дослідження:

1. Висвітлити поняттєво-термінологічний апарат дослідження.
2. Дослідити специфіку діяльності галереї мистецтв у вищому навчальному закладі, порівняти досвід різних країн світу.
3. Проаналізувати форми і напрямки діяльності галереї мистецтв «Академічна».
4. Розглянути концепцію виставки «Світ графіки» та процес побудови її експозиції.
5. Описати процес організації вернісажу виставки «Світ графіки» та проведення заходів з її популяризації.

Об'єкт дослідження – технологія організації художньої виставки.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні складові організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ.

Гіпотеза дослідження – застосування сучасних технологій в організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ сприятиме підвищенню інтересу студентської молоді до мистецтва та культурно-мистецьких подій.

Методи наукового дослідження. Для реалізації поставлених завдань та досягнення мети дослідження використано комплекс методів: *теоретико-аналітичних* – аналіз, систематизація та узагальнення, завдяки яким було впорядковано наукову та методичну літературу з досліджуваної нами тематики; *емпіричних* – спостереження за процесом організації виставки, методи аналізу документів, що включають аналіз концепції виставки, програми вернісажу, топографічного плану виставки, а також метод розмови та опитування під час проведення мистецької дискусії, спрямованої на популяризацію виставки «Світ графіки».

Теоретична значущість роботи полягає у систематизації та аналізі теоретичних аспектів організації виставок у вищих навчальних закладах, зокрема в галереї мистецтв «Академічна» Сумського державного університету. Це дозволило вивчити поняттєво-термінологічний апарат, розробити власне визначення поняття «галерея вищого навчального закладу», дослідити специфіку діяльності галереї, форми та напрямки її діяльності, а також роль мистецької колекції у вихованні студентів і викладачів. Дослідження також розкрило особливості організації виставок у вищих навчальних закладах як частину культурно-освітнього процесу.

Практична значущість роботи полягає у вивченні технології організації конкретної виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ. Аналіз концептуальних засад, організації виставкового простору, комунікативної та презентаційної функцій вернісажу дозволив розглянути практичні аспекти організації виставок у навчальному середовищі. Це важливо для розуміння ефективних методів презентації мистецьких творів, залучення аудиторії та підвищення інтересу до культурних подій у вищих навчальних закладах. Таке

дослідження може бути корисним як для працівників галерей мистецтв, так і для студентів та викладачів, які цікавляться культурним та мистецьким середовищем університету. Окрім того, значущість полягає у розробці нової для галереї форми роботи – мистецької дискусії, що дозволила колективно із фахівцями в галузі мистецтва та молоддю міста Суми проаналізувати теперішній стан та перспектив просування галереї мистецтв «Академічна», розробивши низку рекомендацій для подальшого покращення ефективності популяризації установи.

База дослідження. Основною базою дослідження є галерея мистецтв «Академічна».

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження обговорювались під час презентації роботи на кафедрі психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету. Результати роботи доповідалися на на XI Всеукраїнській науковій конференції студентів, аспірантів та викладачів «Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства» (Сумський державний університет, 2024).

Структура та обсяг роботи. Досягнення мети і вирішення завдань дослідження відображені у змісті роботи, який складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (30 найменувань, з них – 5 іноземними мовами) та 30 додатків на 36 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок (основний текст – 58 сторінок).

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВОК У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

1.1. Поняттєво-термінологічний апарат дослідження

У світі мистецтва та культури виставки відіграють важливу роль у презентації творчих досягнень та комунікації з відвідувачами. Поняття «виставка» має глибокі корені та широкий спектр значень, які перетинаються з різними аспектами суспільного та культурного життя. Дослідник *Д. Мангушев* (2014) розглядає термін «виставка» як захід, що «демонструє послуги та продукцію, їх просування на зовнішній та внутрішній ринок, а також вивчення з цією метою цільової аудиторії ринку», маючи на увазі будь-яку галузь людської діяльності. У той час, як *В. Михальчук* (2014) уточнює, що якщо ми говоримо про галузь мистецтва, то термін «виставка» набуває значення «публічної форми демонстрації певного творчого потенціалу всіх учасників заходу – від кураторів до художників» (с. 276).

Виставки можуть відрізнятися обсягом охопленого змісту та тем, що в ній відображені. У сучасній культурі спостерігається зростаючий суспільний інтерес до художніх виставок як засобу міжнародного культурного обміну, де можна побачити визнані шедеври світового мистецтва або експерименти, проведені як початківцями, так і вже визнаними майстрами (Мироненко & Овчарек, 2016, с.113). У даній роботі ми будемо досліджувати організаційні аспекти саме художньої виставки, тому визначення цього поняття є вкрай важливим. Науковець *О. Перепелиця* (2014) розглядає термін «художня виставка» як художньо оформлену експозицію культурних та мистецьких об'єктів, призначену для публічного представлення. Головною метою такого заходу є підтримка та розвиток мистецтва, включаючи образотворче, декоративно-ужиткове та дизайн, сприяння творчому потенціалу молоді, популяризація національної культури та традицій місцевих мистецьких колективів, а також виховання естетичного смаку

та художньо-творчих здібностей, сприяння професійному розвитку молоді (с.147).

Важливо зазначити, що значна частина нашого дослідження спрямована на розкриття особливостей організації виставок, у зв'язку з чим ми активно оперуємо поняттям «технологія організації виставки». Дане поняття може бути визначене як комплексний підхід щодо планування, координації та реалізації виставкового заходу, який включає в себе:

- 1) етап тематичної підготовки виставки (розробка концепції, підбір місця проведення, визначення цільової аудиторії та терміну дії виставки);
- 2) етап розробки експозиційного плану виставки (планування ескізу експозиції майбутньої виставки, враховуючи кольорове співвідношення, форми, розміри художніх робіт);
- 3) етап монтажу експозиції (встановлення необхідного обладнання, розміщення експозиційного матеріалу);
- 4) етап вернісажу (відкриття виставки) (Перепелиця, 2014, с. 148).

Залежно від видів образотворчого мистецтва, художні виставки можемо класифікувати наступним чином:

- виставки живопису;
- виставки скульптури;
- виставки графіки;
- виставки декоративно-ужиткового мистецтва;
- виставки дизайну;
- виставки архітектури (моделей, елементів архітектурних об'єктів).

Однак, важливо підкреслити, що предметом нашого дослідження є організаційні складові виставки графічних творів, тому варто детальніше розглянути поняття «графіки». Науковці дають визначення терміну «графіка» як виду образотворчого мистецтва, що характеризується перевагою ліній та штрихів, використанням контрастів чорного та білого й на відміну від живопису – мінімізація використання кольору (Сітнік & Алтухова, 2022, с. 293). У даній

роботі надалі будуть використовуватися наступні поняття, що означають техніки графіки:

- офорт – метод глибокого друку, що здійснюється за допомогою використання хімічно активних речовин на металевих пластинах;
- лінорит (ліногравюра) – метод, при якому зображення вирізається на поверхні пластини з лінолеуму;
- літографія – метод друку, при якому зображення створюється на поверхні рівного каменю або металевій пластини, після чого відбиток переноситься на папір за допомогою пресу;
- шовкографія (сериграфія) – метод друку, при якому зображення переноситься на матеріал (тканина, папір тощо) за допомогою шаблону та шовкової сітки, при цьому використовуються фарби з особливим складом, що дозволяє створювати відтінки будь-якої яскравості;
- фотогравюра – метод друку, при якому спочатку створюється фотографічний негатив або позитив, який потім використовується для створення пластини, зазвичай з металу, після чого пластина накладається на папір або інший матеріал, наноситься фарба, в наслідок чого утворюється зображення;
- аварель – техніка, що характеризується використанням розведених водою фарб для створення зображень, робота з аквареллю полягає в нанесенні тонких шарів фарби на спеціальний акварельний папір або картон;
- пастель – техніка, яка полягає у використанні пастельних олівців для створення зображень, робота з пастеллю характеризується нанесенням шарів фарби на папір чи картон, де вона легко розтушовується та змішується для досягнення різноманітних тонів та ефектів;
- змішана техніка – полягає у використанні більше, ніж одного засобу, матеріалу або технічного прийому.

Розглянувши техніки графіки, варто також зупинитися на інституціях, де ці техніки можуть бути представлені та оцінені. Одним із таких місць є галерея. Канадський словник мистецьких термінів формулює визначення поняття

«галерея» як «кімнату, споруду чи установу, в якій виставляються картини та інші мистецькі твори для огляду, часто з метою подальшого продажу» (Art Glossary of Terms). Як зазначає *В. Михальчук* (2014), художня галерея на сьогодні є актуальним феноменом сучасного мистецтва та важливим чинником розвитку культурного життя країни чи регіону, котрий стимулює процеси формування культурної ідентичності спільноти через презентацію естетичного світу у специфічному комунікативному контексті. Через що художню галерею можна розглядати не лише як мистецький центр, але і як осередок міжкультурного обміну, що відзначається своєю функціональною різноманітністю в суспільстві (с. 83).

Художні галереї як культурні інституції класифікують на дві великі групи: комерційні та некомерційні галереї:

- 1) комерційні: специфікою є продаж об'єктів мистецтва, залучення реклами та покупців;
- 2) некомерційні: виконують просвітницькі та освітні функції, що є класичними функціями виставкової справи та направлені на популяризацію та підтримку творчості художників, незалежно від комерційного успіху їхніх робіт;
- 3) змішані: поєднують функції комерційних та некомерційних галерей.

До некомерційного типу відносять галереї вищих навчальних закладів, про які й буде йти мова в даному дослідженні. Оскільки проаналізувавши наукові джерела чіткого визначення терміну не було знайдено, ми розробили власне визначення поняття «галерея вищого навчального закладу». Це спеціалізований структурний підрозділ вишу, що призначений для проведення художніх виставок та інших культурно-мистецьких заходів. Метою діяльності є підтримка та популяризація творчості університетської спільноти, всебічний розвиток та естетичне виховання студентів та викладачів, інтеграція до навчального процесу, сприяння практичного засвоєння знань і розвитку навичок у галузі мистецтва.

Отже, ми розглянули основні терміни, що необхідні для подальшого дослідження проблематики нашої роботи. Надалі ми будемо оперувати

визначеними поняттями не повертаючись до їхнього тлумачення. Володіючи термінологічним апаратом, можемо переходити до дослідження специфіки діяльності галерей у вищих навчальних закладах.

1.2. Специфіка діяльності галереї мистецтв у вищому навчальному закладі

У попередньому підрозділі ми дали визначення поняттю «галерея вищого навчального закладу» і з'ясувавши, що такі мистецькі установи виконують досить специфічні та спеціалізовані функції, очевидним є й те, що специфіка діяльності таких інституцій при університетах відрізняється від звичних галерей комерційного спрямування. Виходячи з цього, ми вважаємо доречним проаналізувати особливості мистецьких установ при вітчизняних вищих навчальних закладах, а також досвід інших країн світу.

Харківський університет, що був відкритий 1805 року – був першим в Україні. При навчальному закладі діяв музей старожитностей та красних мистецтв, завдяки якому було започатковано традицію поваги до мистецтва, що переродилася в складання мистецької колекції. Колекція слугувала в якості наочних матеріалів із вивчення рисунка, орнаментальних мотивів, а також практики для студентів у кабінетах живопису. Зібрання активно поповнювалося за рахунок подарунків від приватних осіб, випускників навчального закладу та купувалося за кошти університету (Борис, 2013, с. 150-151). З 2015 року культурні та мистецькі традиції університету продовжує Художня галерея імені Генріха Семирадського, названа на честь відомого випускника та художника. Дана установа веде активну мистецьку діяльність та проводить виставки не лише відомих художників та початківців, що працюють у різних напрямках та стилях, але й експонує кращі зразки фотографії, декоративно-прикладного мистецтва, вишивки, виробів гончарства тощо. Експозиційні зали галереї оснащені сучасним обладнанням, інтерактивними панелями, а виставки регулярно оновлюються із застосуванням нових форм та експериментальних підходів

(Павлова, 2020, с. 91). Свою діяльність культурний осередок висвітлює на сайті університету та власній сторінці в соціальній мережі Facebook.

Одну з найцінніших мистецьких колекцій України має Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, яка розташована в картинній галереї вишу. Основу галереї складає зібрання картин, яке подарував навчальному закладу колишній випускник ліцею граф Григорій Кушельов-Безбородько у 1845 році з нагоди 25-тої річниці навчального закладу. У даній колекції представлені оригінали та авторські копії зарубіжних та українських майстрів флорентійської школи. Значна частина експозиції відведена живопису ХХ століття і творчості Сергія Шишка – народного художника СРСР, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка, уродженця міста Носівка Чернігівської області. Це зібрання є одним з найбільших державних колекцій живопису цього художника. Унікальність колекції полягає в тому, що в ній представлені картини різних етапів творчого зростання та розвитку митця. На сьогодні художня галерея є унікальним явищем сучасного мистецького простору, що змогло зберегти багаторічну історію та мистецьку колекцію, створити не тільки умови для навчання та практики студентів та викладачів, але і привернути увагу багатьох науковців та навіть туристів.

Національний університет «Києво-Могилянська академія» також має власну історію та досвід музейної справи й колекціонування. Культурно-мистецький центр (КМЦ) Академії – це підрозділ академії, що займається створенням можливості для культурного та творчого розвитку й дозвілля студентів та викладачів, зберігаючи при цьому мистецьку традицію університету. КМЦ слугує майданчиком для плідної співпраці творчих колективів, ініціатив, місцем обміну ідеями та комунікації. Даний центр є базою для діяльності творчих студій, якими керують співробітники та студентські організації. Окрім того, КМЦ забезпечує місцем, технічною й організаційною підтримкою, що дозволяє проводити конференції, лекції, семінари, творчі зустрічі, концерти, виставки та інші студентські заходи. У розпорядженні Культурно-мистецького центру знаходиться художня колекція Києво-

Могилянської академії, що формувалася з моменту її відродження та на даний момент налічує близько 500 творів. До зібрання входить переважно українське мистецтво ХХ століття, що містить твори живопису, графіки, скульптури, фотографії, а також зразки декоративно-ужиткового мистецтва. Університет сприяє розвитку мистецьких акцій та творчих груп, зокрема шляхом організації щорічних конкурсів. Так, мистецтвознавчий аналіз художнього зібрання та регулярна організація виставок здійснюється завдяки Фонду ім. О. Дмитрієва. Окрім того, серед творчих колективів Культурно-мистецького центру є художня студія «Антресоля», що слугує місцем для студентів, що вміють або хочуть навчитися малювати. Учні студії мають можливість реалізувати свої проєкти не тільки у КМЦ, але і в інших артпросторах і галереях, брати активну участь у мистецьких конкурсах і фестивалях, а також благодійних проєктах.

Різні країни світу мають власний досвід у розвитку та функціонуванні мистецьких галерей у вищих навчальних закладах. Наприклад, у США галереї університетів часто виступають як центри культурного життя та стимулюють розвиток мистецької творчості серед студентів. У Європі вони можуть мати більш традиційну спрямованість, підкреслюючи історичні аспекти мистецтва. Кожна країна має свій унікальний підхід до організації та функціонування університетських галерей цей досвід може бути важливим для вивчення та адаптації власної практики.

Ліверпульський університет у Великій Британії вважається одним з провідних університетів країни та світу, він має багатий науковий, академічний та культурний потенціал, що відображається у різноманітних проєктах та ініціативах, серед яких «Victoria Gallery & Museum». Галерея та музей у готичній споруді імені Вікторії були офіційно відкриті у 2008 році одним із представників королівської родини. Будівля досить велика і містить в собі два поверхи, другий з яких займає музей, а перший – галерея, що в свою чергу містить 8 експозиційних залів та балкон, на стіні якого також експонуються тематичні виставки. Художня галерея наповнена контрастними експозиціями, що поєднують в собі образотворче та декоративне мистецтво з власної

університетської колекції та найкращими зразками сучасного мистецтва, запозичених з інших провідних музеїв. Наприклад, перша зала здебільшого присвячена демонстрації частин цікавої та різноманітної колекції декоративного мистецтва навчального закладу, що з 2021 року пропонує новий підхід, показуючи багато предметів мистецтва, які раніше не бачили у Victoria Gallery. У другій залі представлена експозиція скульптури з постійної колекції, на якій представлені твори від 1880-х років до сучасності. Третя зала присвячена історії будівлі та Ліверпульського університету. Четверта – демонструє різні способи застосування техніки гри світла проти темряви, що було характерною рисою мистецтва з часів Відродження. П'ята зазвичай є залом для виставок фотографії. Шоста та сьома зали присвячені абстрактному живопису, а восьма – художнику Д. Одюбону. Варто зазначити, що окрім допомоги в розвитку навчання та творчих здібностей студентів і місцевої громади, галерея Ліверпульського університету надає рідкісну можливість проводити історично-культурологічні та археологічні дослідження на основі експонатів, що виставляються. Наприклад, з травня по жовтень 2024 року, у галереї відбудеться виставка «Створіння Нілу», на якій буде представлено понад 250 об'єктів, багато з яких ніколи не виставлялися на загальний огляд і містять одні з найдавніших зображень тварин періоду Стародавнього Єгипту та інші цінні артефакти. Виставлені об'єкти походять із колекцій Ліверпульського університету та інших музеїв Великої Британії. Дана виставка є цінною можливістю для студентів та науковців університету дослідити становище тварин у стародавньому єгипетському та суданському суспільстві та культурі. Також варто уваги те, що галерея Ліверпульського університету пропонує широкий спектр семінарів, виступів, лекцій та інших заходів, які є безкоштовними для всіх.

Єльський університет є одним із найстаріших та найпрестижніших американських вищих навчальних закладів, що знаходиться у місті Нью-Хейвен у штаті Коннектикут. Художня галерея на території кампусу навчального закладу заснована ще в 1832 році, коли художник Дж. Трамбул подарував університету більше 100 картин, а також розробив проєкт будівлі картинної

галереї. Відтоді художнє зібрання активно поповнюється, в першу чергу завдяки подарункам випускників вищого навчального закладу і на даний момент налічує більш ніж 185 тисяч об'єктів, починаючи від стародавніх часів до сьогодення. Наприклад, серед подарунків колишніх студентів Єльського університету є три полотна Вінсента Ван Гога, такі як «Нічна кав'ярня», «Фруктовий сад, облямований кипарисами» та «Площа Сен-П'єр». Варто зауважити, що різноманіття напрямків мистецтва, що входять до колекції дуже широке. Зібрання поділене на окремі колекції, до яких входить мистецтво Африки, Азії, Європи та Америки. Особливістю галереї є те, група науковців та студентів університету займаються вивченням історії власності всіх об'єктів, що потрапляють до колекції від часу їх створення до сьогоднішнього дня. Така специфіка галереї вищого навчального закладу надає потужну базу практики та вивчення мистецтва для студентів, дозволяє їм досліджувати походження, дізнаватися інформацію про стан, функцію та цінність об'єкта та бути частиною важливих мистецтвознавчих досліджень. Однією з місій Художньої галереї Єльського університету, як зазначено на офіційному сайті є заохочення до оцінки та розуміння мистецтва через пряму взаємодію з оригінальними творами. З цією метою, навчальний заклад активно надає право на експонування робіт зі своєї постійної колекції іншим установам країни та за кордон. Це сприяє дослідженню історії мистецтва та дозволяє ширшій аудиторії отримати доступ до колекції. Ще однією особливістю галереї є те, що там протягом багатьох років використовувався експериментальний спосіб залучення студентів Єльського університету до проведення лекційних екскурсій. Тепер це структурована, добре сформульована модель підготовки студентів навчати дорослу аудиторію на базі оригінальних творів мистецтва (Manekin, & Williams, 2015). Варто звернути увагу, що досить змістовним є сайт художньої галереї, оскільки окрім того, що там доступна інформація стосовно поточних та майбутніх виставок, ви маєте змогу переглянути в електронному форматі всі твори мистецької колекції, відсортувавши при цьому роботи за різними критеріями, такими як дата, географія, відділ, культура та класифікація. До кожної роботи є інформація щодо

походження роботи, історії власності, джерело надходження до колекції, матеріали та жанр картини. Будь-яке зображення творів мистецтва можна безоплатно завантажити та поширити, а також подати заявку, якщо бажаєте тимчасово запозичити роботу для виставки у своїй установі.

Отже, українська традиція колекціонування творів мистецтва при вищих навчальних своїм корінням сягає початку 19 століття. Міжнародний досвід у розвитку галереї мистецтв в університетах є важливим джерелом інновацій та ідей. Ефективним є створення міжнародного партнерства та обмін досвідом з іншими галереями навчальних закладів, що може збільшити можливості для співпраці та взаємного навчання. А такий заклад, як художня галерея Єльського університету, на нашу думку, є взірцем мистецької галереї вищого навчального закладу. При розвитку подібних проєктів у нашій країні та місті зокрема, слід брати приклад з технічної та організаційної складової цього закладу.

1.3. Форми і напрямки діяльності галереї мистецтв «Академічна»

Галерея мистецтв «Академічна» була заснована 11 вересня 1998 року у складі кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Української академії банківської справи. Цього дня о 15:30 відбулося урочисте відкриття першої виставки «Світ малюнка», на якій були представлені роботи сумських художників. Галерея була створена з метою всебічного розвитку студентів паралельно з професійною підготовкою, формування естетичних смаків як у студентів, так і у викладачів вищого навчального закладу, а також підвищення престижу університету. Засновником галереї став Сергій Іванович Побожій – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри соціально-гуманістичних дисциплін Української академії банківської справи, сумський мистецтвознавець художник, член Національної спілки художників України.

Основними напрямками роботи галереї мистецтв «Академічна» є:

- формування власної мистецької колекції;
- організація виставок творів мистецтва українських та зарубіжних художників;

- участь у артпроектах національного та міжнародного значення;
- співпраця з іншими мистецькими інституціями, у тому числі галереями вищих навчальних закладів;
- популяризація українського та світового мистецтва;
- розвиток творчих навичок студентства, викладачів та співробітників університету (Побожій, 2003, с. 3).

Поштовхом для формування власної мистецької колекції став подарунок хорватського художника-примітивіста Івана Лацковича. Після виставки його графічних творів у 2000 році в галереї мистецтв «Академічна», він подарував свій офорт «Музики» академії. Після цього почалося активне формування колекції і на сьогоднішній день вона налічує 101 твір, серед яких роботи митців не тільки з України, а ще й Хорватії, Швейцарії та Польщі, 61 твір живопису та 40 графічних творів. Колекція поповнюється шляхом придбання творів або отримання їх у подарунок від художників після проведення виставок. Таким чином, із періодичністю проведення — одна виставка кожні два місяці (без врахування академічних канікул), фонди галереї щороку поповнюються в середньому на чотири нові роботи.

Галерея має досвід організації виставок різних форматів. Окрім традиційних виставок творів художників, що знайомлять глядача з різними жанрами та видами творчості, «Академічна» також організовувала тематичні виставки, які викликають у відвідувачів асоціації з відомими художниками та творами світового мистецтва. Прикладами таких успішних виставок стали «Соняшники для Вінсента» та «Яблука для Сезанна». Ще одним новим форматом мистецького заходу стали виставки однієї роботи, на яких експонувалася лише одна картина. Так, до 520-річчя з дня народження Рафаеля Санті у «Академічній» влаштували виставку копії його полотна «Святе сімейство», написаної невідомим художником початку 19 століття. За приблизними підрахунками, протягом 25 років діяльності галереї, було проведено близько 200 виставок, на яких експонувалося більше 2500 творів образотворчого, декоративного мистецтва та фотографії.

У ході своєї діяльності галерея активно досліджувала та впроваджувала нові види мистецької діяльності, серед яких знайшли місце перформанси (форма сучасного мистецтва, що передбачає визнання твором дії автора, за якими глядачі спостерігають безпосередньо у режимі реального часу). Одним із таких заходів в «Академічній» став перформанс «А вчені будували піраміди з книжок...», що був присвячений пам'яті Лесі Українки. Ще однією формою роботи, яка активно використовувалася в галереї є мистецькі вечори, що присвячені видатним митцям світового мистецтва, серед яких Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, Пікассо, Вінсент Ван Гог, Казимир Малевич та ін (Побожій, 2003, с. 4-5).

Галерея брала участь у Міжнародному мистецькому пленері у Глівіце за участі українських та польських художників «Моє місто». Серед міжнародних проєктів є також співпраці з іноземними митцями, чиї роботи експонувалися у стінах «Академічної», після чого увійшли до мистецької колекції галереї, серед них: хорватський художник Іван Лацкович, польські митці Казімеж Шолтисек, Ромуальд Колодзей і Йозеф Шуба, а також швейцарці Стефан Нафцгер, Деніел Лебер та Алессіо Люччіні.

Варто зауважити, що галерея мистецтв «Академічна» сформувала значний соціальний капітал за рахунок багаторічної співпраці з іншими мистецькими установами, серед яких: Сумський обласний художній музей імені Н Онацького, Лебединський художній музей, Будинок-музей А. П. Чехова в Сумах, Національний художній музей України, Центр сучасного мистецтва «Совіарт», Харківський художній музей, Сумська обласна організація Національної спілки художників України, асоціація артгалерей України, а також раніше галерея мала співпрацю з Петропавлівським відділенням банку «Аваль» у Сумах, надаючи йому консультаційні послуги з організації художніх виставок (Побожій, 2003, с. 4).

Одним із постійних партнерів галереї мистецтв з моменту ліквідації академії банківської справи та переходу до СумДУ в 2016 є літературна вітальня бібліотеки Сумського державного університету, у стінах якої було проведено

вже чотири виставки галереї. У практичному розділі ми будемо досліджувати ювілейну виставку «Світ графіки», яка також була проведена у літературній вітальні. Це пояснюється тим, що протягом своєї історії «Академічна» змінила п'ять адрес місцезнаходження і на даний момент тимчасово не має власного місця для організації заходів. У свою чергу літературна вітальня будучи креативним простором для творчих зустрічей та культурних заходів, регулярно проводить у своїх стінах художні виставки образотворчого мистецтва та фотографії. Працюючи у форматі мистецької галереї, вітальня має на меті популяризувати сучасне мистецтво, просувати молоді таланти, розвивати світогляд та естетичний смак відвідувачів і тому стала вдалим вибором для проведення ювілейної виставки «Світ графіки». А оскільки літературна вітальня практикує у своїх стінах організацію мистецьких заходів ще з 1980-х років, виставковий простір постійно вдосконалювався, розширювався і на сьогодні обладнаний усім необхідним для якісного експонування творів, маючи надійні кріплення для художніх робіт, технічне обладнання та меблі для проведення вернісажу, мистецьких дискусій та інших заходів при наявних виставках. Знайдена можливість співпраці галереї «Академічна» та літературної вітальні дозволяє розкрити фонди галереї і показати частину мистецької колекції для публічного ознайомлення.

Розвитку творчих навичок студентів та співробітників університету сприяє те, що галерея «Академічна» бере активну участь у мистецькому житті регіону, гуртує університетську спільноту та дозволяє взаємодіяти з талановитими митцями й експертами галузі мистецтва. Однією з ключових переваг галереї для студентів та викладачів є можливість популяризації та відображення їхньої творчості. Відкриті виставки та інші заходи надають можливість молодим художникам показати свої роботи широкому загалу та отримати відгуки від глядачів та професіоналів. Також важливою є співпраця галереї з вищезгаданими міжнародними мистецькими організаціями та художниками, що відкриває можливості для міжнародного обміну досвідом та співпраці в професійній сфері мистецтва. Для студентів цінною є можливість практики та взаємодії зі

справжніми творами мистецтва, набуття навичок арткураторства, оформлення та зберігання художніх творів, можливість проведення лекцій та семінарів у залах діючих виставок, що супроводжується наочністю та зацікавленням. Галерея є базою практики для багатьох студентів, основою написання багатьох наукових робіт та окрім того – комунікаційним майданчиком, що дозволяє розвинути свій естетичний смак, вміння розуміти мистецтво та обговорювати його з іншими, у тому числі людьми, що розуміються на цій сфері.

Отже, з моменту свого заснування галерея мистецтв «Академічна» виявилася не лише центром культурно-мистецької діяльності, але й важливим чинником розвитку творчих навичок студентів та викладачів університету. Напрямки діяльності галереї, такі як формування мистецької колекції, організація виставок, участь у міжнародних проєктах та співпраця з іншими мистецькими установами, відіграють ключову роль у цьому процесі та сприяють освітньо-культурному зростанню університетської спільноти.

1.4. Мистецька колекція та її роль в естетичному вихованні студентів і викладачів

Мистецька колекція вищого навчального закладу є не лише зібранням творів мистецтва, але й важливим інструментом естетичного виховання студентів і викладачів та підвищення культурного рівня університетської спільноти.

У щоденному житті, під час спілкування з природою, мистецтвом, у міжособистісних взаємодіях, кожна людина постійно стикається з естетичними категоріями, де комічне і трагічне, прекрасне і потворне, відіграють важливу роль. Потворне відштовхує, трагічне вчить співчуттю, комічне розвиває критичне мислення та здатність боротьби з недоліками, у той час як краса приносить задоволення, надихає та стимулює працездатність. Реагуючи на розвиток естетики як науки та розуміння її сутності, уявлення про сутність естетичного виховання, його цілі та завдання розвивалися від часів Платона Аристотеля і змінювалися протягом століть.

Термін «естетика» походить від грецького «aisteticos» (сприйняття відчуттям). Тим часом поняття «естетичне виховання» неодноразово досліджували науковці, серед яких *О. Шумейко* (2014), який розглядає термін як «процес формування цілісного сприйняття, адекватного розуміння прекрасного в мистецтві та навколишньому середовищі, а також здатності до творчого самовираження», уточнюючи, що формування цілісної особистості забезпечується збалансованим розвитком фізичної сили, розуму, а також моральної чистоти та естетичного сприйняття життя та мистецтва. Естетичне виховання виконує функцію навчання людини основним законам творчого сприйняття навколишнього середовища, розкриття сутності та виразних форм мистецтва у відображенні життя відповідно до канонів краси (с. 160-161). Процес естетичного виховання спрямований на формування здатності сприймати та бачити красу в мистецтві та повсякденному житті, аналізувати її, розвивати естетичні смаки та ідеали особистості, здібність до самостійної творчості й створення прекрасного. Оскільки мистецтво дозволяє людині сприймати світ через образи, без нього естетичне виховання не може бути повноцінним. Споглядання та отримання емоційно-позитивних переживань через мистецтво допомагає розслабитися, знімати стрес і розвивати творче мислення, що сприяє формуванню духовних цінностей.

Обґрунтовуючи необхідність естетичного виховання людини доречно згадати соціально-філософський твір «Бунт мас» іспанського філософа Хосе Ортеги-і-Гасета. У цьому творі науковець вводить поняття «варварство спеціалізацій», яке він використовує для позначення негативних наслідків глибокої спеціалізації в певній галузі або професії. Таке заглиблення лише в одну сферу діяльності може призвести до втрати загальної культурної та естетичної освіченості особистості. У контексті естетичного виховання це означає, що глибока спеціалізація може призвести до втрати здатності розуміти та оцінювати різні види мистецтва, а також втратити інтерес до естетичних аспектів життя взагалі. *О. Рилова* (2020) стверджує, що найбільш поширеним типом масової людини є «вчений неук», що може бути гарним спеціалістом у своїй вузькій

галузі й мати непідробний інтерес до своєї спеціалізації, однак повністю ігнорувати всі інші сфери у збиток загальній культурі (с. 113-114).

Це спонукає до думки, що мистецтво для людей, що не є дотичними до мистецтва є прямим способом уникнути «варварства спеціалізації», коли людина має знання лише у межах своєї галузі та абсолютно не цікавиться нічим іншим. Місія виховати не просто професіонала, а людину цікаву, різносторонню, не обділену естетичним смаком – це дуже важливо і в Сумському державному університеті це стає можливим завдяки діяльності галереї мистецтв «Академічна». Галерея розпочала свою діяльність в Українській академії банківської справи. На перший погляд виникає питання, навіщо галерея в економічному виші, студенти якого навряд чи охоче цікавляться мистецтвом. Розібравшись, ми помічаємо, що в сучасному світі, де люди часто зосереджені на засвоєнні лише професійних навичок, часто відбувається знецінення інших аспектів культури, у тому числі мистецтва. Розуміючи це, вищий навчальний заклад розвиває програми культурної освіти та естетичного виховання.

Однією з таких програм є збиральницька робота, що є важливою складовою діяльності галереї мистецтв «Академічна». Мистецька колекція СумДУ стала джерелом для низки наукових праць. Одним із найбільш знакових видань став науковий двомовний каталог «Вибране. Favourites», спрямований на українського та зарубіжного реципієнта. Альбом містить найбільш значущі твори з мистецької колекції та інформацію про їхніх авторів (Побожій, 2012). У 2023 році до 25-го ювілею галереї вийшов альбом «Мистецька колекція Сумського державного університету». Видання, що також було розроблено українською та англійською мовою, збило у собі багаторічні напрацювання та відомості щодо діяльності «Академічної», важливі події та проекти, каталог творів, представлених у колекції, досвід формування художньої колекції (Побожій, 2023).

Важлива частина університетської культури здійснюється за допомогою корпоративної колекції галереї «Академічна». Художнє зібрання безперервно інтегроване в освітній процес університету. За допомогою колекції студенти

виховують у собі естетичний смак, вчаться адаптуватися до сучасного культурно-мистецького середовища, готуючись до сприйняття авангардного мистецтва в галереях і музеях світу. Студенти мають можливість проходити ознайомчу та виробничу практику на базі галереї, писати наукові, дослідницькі та кваліфікаційні роботи. Окрім того, колекція будучи соціокультурним контентом та сегментом артринку – представляє «культурне обличчя» університету та формує його позитивний імідж. Твори з колекції університету експонувалися на виставках не тільки галереї мистецтв «Академічна», але і в стінах літературної вітальні бібліотеки СумДУ, Агенції промоції «Суми», Сумському обласному художньому музеї ім. Н. Онацького, Черкаському інституті банківської справи, виставковій залі Сумської обласної організації Національної спілки художників України. Також твори знаходилися в читальних залах бібліотеки Української академії банківської справи, а потім – у Конгрес-центрі СумДУ (Побожій, 2023, с. 10).

Варто зауважити, що в колекції СумДУ, окрім творів польських, швейцарських та хорватських художників, містяться твори митців майже з усіх областей України. Таку колекцію вдалося зібрати завдяки міжнародним мистецьким пленерам «Художня карта України», що були започатковані галереєю мистецтв «Академічна» у 2011 році. Кожного року на пленер приїжджали представники різних куточків нашої країни, репрезентуючи різноманітну мистецьку палітру регіонів із притаманними їм особливостями. Твори мистецтва, написані під час пленеру часто переходили до колекції СумДУ, демонструючи унікальні стилі, техніки та художні традиції різних областей України. Це надає можливість для університетської спільноти глибше розуміти та оцінювати різноманітність національного мистецтва, розвивати художній смак, критичне мислення та здатність до естетичного сприйняття. А взаємодія з різноманітними художніми творами стимулює творче мислення та надихає на власну художню діяльність (Побожій, 2023, с. 18).

Узагальнимо, яким чином мистецька колекція впливає на естетичне виховання університетської спільноти:

- мистецька колекція сприяє розширенню світогляду та поглибленню знань про різні жанри, стилі та напрямки мистецтва. Різноманітність творів, які представлені в колекції, спонукає відвідувачів до ознайомлення з виражальними засобами художнього мистецтва та його естетичними концепціями;
- мистецька колекція сприяє розвитку здатності до отримання емоційно-позитивних переживань. При контакті із цінними творами мистецтва можуть виникати різні емоції, від захоплення та радості до замислення й рефлексії. У результаті цього емоційного досвіду людина розвиває здатність до співчуття та емпатії, що у свою чергу призводить до «катарсису» – морального очищення або вивільнення емоцій і негативних станів через враження, отриманих у результаті творчості або аналізу творів мистецтва;
- мистецька колекція допомагає стимулювати творчість та здатність до самовираження. Споглядання на твори мистецтва надихає на власну творчість, а також допомагає розвивати креативні здібності. Різноманіття технік і стилів, що представлені у колекції допомагає виявити власний художній стиль і розвивати його, а наявність галереї в університеті дає змогу показати свої твори на публічний огляд та навіть поповнити художнє зібрання власним твором мистецтва, залишивши слід в історії навчального закладу;
- мистецька колекція дає можливість накопичувати досвід спостереження за творами мистецтва та їх аналізу. Це сприяє формуванню естетичного смаку у студентів, які в подальшому зможуть застосувати ці навички не лише в міжособистісному спілкуванні, демонструючи себе як висококваліфіковану та різносторонньо розвинену особистість, але і в професійній діяльності. Володіючи широким профілем спеціалізації та естетичним смаком у мистецтві, вони можуть займатися формуванням мистецької колекції організації, в якій працюватимуть, що допоможе підвищити імідж та дохід фірми;

- мистецька колекція для викладачів сприяє не лише їхньому особистісному розвитку, але й слугує джерелом натхнення, що позитивно впливає на їхню професійну діяльність. Це дає можливість використовувати набуті враження як інспірацію у навчальному процесі, дослідженнях та вдосконаленні навчальних програм.

Це дає підстави вважати, що мистецька колекція – це потужний інструмент для досягнення мети естетичного виховання, створюючи для кожного студента та викладача можливості для духовного розвитку та самореалізації.

Отже, естетичне виховання виконує важливу роль у формуванні цілісної особистості, розвиваючи навички сприйняття й оцінки краси в мистецтві та навколишньому світі. У вищому навчальному закладі мистецька колекція має значний вплив на естетичне виховання університетської спільноти, дозволяючи студентам та викладачам розвинути креативні здібності, розширити світогляд та сформувати естетичний смак, що робить особистість різносторонньою та освіченою, допомагаючи запобігти «варварству спеціалізації». У Сумському державному університеті цю роль виконує галерея мистецтв «Академічна».

Висновки до розділу 1

Опрацювання теоретичної частини дослідження виявилось важливим етапом у нашій кваліфікаційній роботі. Ретельний аналіз наукових джерел та визначення основних понять стали фундаментом для подальшого розгляду проблеми. Окреслюючи специфіку організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ, ми ґрунтовно ознайомились з теоретичними аспектами та методами, які ляжуть в основу практичного дослідження.

У першому підрозділі нашої кваліфікаційної роботи ми опрацювали низку наукових джерел з обраної проблематики, на основі аналізу яких ми окреслили основні поняття дослідження, які на нашу думку, допоможуть якнайглибше розкрити тему. Окреслюючи теоретичні складові технології організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ оперуємо поняттями: «виставка», «художня виставка», «технологія організації виставки», «графіка», «галерея»; ми

також розробили власне визначення поняття «галерея вищого навчального закладу». Окрім того, ми визначили чотири основні етапи організації виставки (етап тематичної підготовки виставки, етап розробки експозиційного плану виставки, етап монтажу експозиції, етап вернісажу); класифікували художні виставки залежно від виду образотворчого мистецтва; окреслили та пояснили особливості технік графіки (офорт, лінорит, літографія, шовкографія, фотогравюра, акварель, пастель, змішана техніка); поділили художні галереї на два типи (комерційні, некомерційні та змішані).

У другому підрозділі ми розглянули специфіку діяльності галерей мистецтв у вищих навчальних закладах та досвід формуванням мистецької колекції у вітчизняних університетах, а саме описали історію виникнення та розвиток традиції колекціонування мистецьких творів галереї Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; картинної галереї Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя; розглянули специфіку діяльності Культурно-мистецького центру Національного університету «Києво-Могилянська академія», визначивши особливості мистецької колекції установи. Окрім того, нами було проаналізовано досвід колекціонування університетськими галереями інших країн світу, таких як Велика Британія, представником якої ми обрали Ліверпульський університет, що відзначається своєю мистецькою ініціативою «Victoria Gallery & Museum», тут нам вдалося розкрити особливості мистецької колекції, нові підходи експонування, що проводяться в галереї та переваги її для студентів; а також США та престижний Єльський університет, художня галерея якого має в своєму зібранні більш ніж 185 тисяч цінних мистецьких об'єктів, що дають безліч можливостей для навчання та дослідження для студентів навчального закладу, окремо виділили особливості веб-сайту галереї, що є досить змістовним та багатофункціональним.

У наступному підрозділі ми визначили основні форми та напрямки роботи галереї мистецтв «Академічна», серед яких: формування мистецької колекції, організація виставок творів мистецтва, участь у артпроектах, співпраця з іншими

мистецькими інституціями, популяризація українського та світового мистецтва, розвиток творчих навичок студентства та співробітників університету; розглянули експериментальні форми діяльності, що впроваджувалися в галереї (перформанси, мистецькі вечори); дослідили співпрацю з міжнародними митцями та іншими мистецькими організаціями; обґрунтували логіку вибору літературної вітальні бібліотеки Сумського державного університету для проведення виставки «Світ графіки», яка буде досліджуватися нами надалі. Встановили, що знайдена можливість співпраці галереї «Академічна» та літературної вітальні дозволяє розкрити фонди галереї і показати частину мистецької колекції для публічного ознайомлення.

У заключному підрозділі нами було досліджено роль мистецької колекції в естетичному вихованні студентів і викладачів, розтлумачено терміни «естетика» та «естетичне виховання»; також було наведено в приклад поняття «варварство спеціалізації», що довело думку про те, що паралельно до здобуття спеціальності важливо всебічно розвивати особистість, формувати естетичний смак, щоб запобігти втраті інтересу до інших аспектів життя. Окрім цього, нами було узагальнено функції, які виконує мистецька колекція, впливаючи на естетичне виховання університетської спільноти, серед яких: розширення світогляду та набуття знань про естетичні концепції та мистецтво; розвиток здатності до емоційно-позитивних переживань; стимуляція самовираження та творчості; накопичення досвіду спостереження за творами мистецтва; розширення знань та навичок у професійній сфері викладачів.

Завершуючи теоретичний аналіз, ми зробили висновки, що підтвердили важливість теми нашої дослідницької роботи. Роль мистецької колекції у вищих навчальних закладах необхідна для формування естетичного смаку студентської та викладацької спільноти. Це підкреслило значення нашого подальшого дослідження щодо практичної організації виставки «Світ графіки». Дослідження переходить до практичної частини, де ми будемо аналізувати та впроваджувати отримані теоретичні знання у практичні дії.

РОЗДІЛ 2.

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВКИ «СВІТ ГРАФІКИ»

2.1. Концептуальні засади виставки

Визначення концепції виставки є важливим елементом організаційного процесу, оскільки вона передбачає з'ясування основної теми, мети, структури та естетичного стилю виставки. За допомогою концепції є можливим створення спільного бачення та цілей заходу для організаторів та кураторів, а також зв'язку між виставкою та відвідувачами.

Дане дослідження обумовлене створенням виставки, присвяченій 25-річчю діяльності мистецької галереї «Академічна». Галерея була створена в Українській академії банківської справи у складі кафедри соціально-гуманітарних дисциплін у 1998 році. А 11 вересня цього ж року відбулося відкриття галереї та презентація виставки робіт сумських митців у техніці графіки «Світ малюнка». Тому, символічно, що за 25 років було обрано представляти на ювілейній виставці саме роботи майстрів-графіків. Важливим фактором вибору для експозиції саме графічних робіт стало те, що цей вид образотворчого мистецтва дає можливість ознайомитися з багатьма різноманітними техніками. Виставка «Світ графіки» представлена 35 роботами, виконаних у різних техніках, їх можна поділити на дві групи: оригінальна та друкована графіка.

Вагоме місце у колекції творів мистецтва Сумського державного університету і зокрема в експозиції виставки «Світ графіки» займає робота хорватського художника Івана Лацковича (1932 – 2004) «Музики», що була подарована митцем галереї «Академічна» після виставки його робіт у 2000 році. Тоді в експозиції виставки було репрезентовано пейзажні композиції Лацковича у графічних техніках. Стосовно художника можна сказати, що він є яскравим представником примітивізму у світовому мистецтві, чії роботи зберігаються та експонуються у різних країнах світу, таких як: Хорватський музей наївного

мистецтва в Загребі, Музей сучасного мистецтва у Відні, Музей сучасного мистецтва в Сан-Паулу, Музей Метрополітен в Манілі, Музей мистецтв Сетагая в Токіо, Музей мистецтв в Інституті Карнегі, Музей Анрі Руссо в Лавалі, Громадський музей образотворчих мистецтв в Лугано, та Бібліотека Апостолика Ватикана у Ватикані. Подаровані митцем «Музики» написані 1981 року виконані у техніці офорту, розфарбованого аквареллю дали поштовх для формування власної мистецької колекції галереї «Академічна».

Відомо, що в техніці офорту любив працювати Тарас Григорович Шевченко, тому символічно, що в експозиції виставки «Світ графіки» представлена шевченківська тематика, яка була провідною у творчості Миколи Бондаренка (1949 – 2023). Цей художник вважається єдиним на Сумщині, хто працював у техніці ліногравюри. Твори зберігаються у багатьох музеях України та світу: Сумський художній музей імені Никанора Онацького, Лебединський міський художній музей імені Б. К. Руднева, Національний художній музей України у Києві, Конотопський краєзнавчий музей імені О. М. Лазаревського, Шевченківський національний заповідник у Каневі, Роменський краєзнавчий музей, Національний музей Тараса Шевченка у Києві, Літературно-меморіальний будинок-музей Тараса Шевченка у Києві, Музей імені Святійшого патріарха Мстислава у м. Саут-Баунд-Брук, США, Музей Тараса Шевченка в Пекіні, Музей ім. К. Горо в Японії та інші. До експозиції виставки увійшла серія ліногравюр 1983 року, що є ілюстраціями до інтродукції балади Т. Г. Шевченка «Причинна»: «Реве та стогне Дніпр широкий...», «До долу верби гне високі...», «І блідий місяць на ту пору», «Ще треті півні не співали», «Сичі в гаю перекликались...», «І ясен раз у раз скрипів...». Дані твори були на аукціоні мистецтв в Черкаському університеті банківської справи в 2014 році, після чого їх придбали до колекції галереї мистецтв Української академії банківської справи.

У техніці лінориту (ліногравюри) також працював сумський художник Олег Солдатенко (1937 – 2017). Для нашої виставки було обрано його твір

«Журавлине озеро». Лінорити митця входять в зібрання Сумського художнього музею ім. Н. Онацького та зберігаються в приватних колекціях. Художник також став одним із перших на Сумщині, що популяризував книжковий знак — екслібрис. Його екслібриси експонувалися на міжнародних виставках і конкурсах у різних країнах світу.

Продовжуючи тематику робіт, що були створені надихаючись літературними творами, відзначимо пастель «Selva oscura» керівника галереї мистецтв «Академічна», мистецтвознавця, художника Сергія Івановича Побожія (1954 р.н.). Роботу було написано за мотивами перших рядків твору італійського поета Данте Аліг'єрі «Божественна комедія»: «На півшляху свого земного світу, Я трапив у похмурий ліс густий, Бо стежку втратив, млою оповиту». До експозиції нашої виставки увійшла ще одна пастель С. Побожія «Семиротівські ритми». Твір було написано з акварелі, що була створена на місці, де раніше був хутір Семиротівка Лебединського району Сумської області, відомий тим, що там народився художник-футурист Давид Бурлюк.

Цікавим твором у мистецькій колекції Сумського державного університету, а також в експозиції виставки є «Священний гай» Арнольда Бекліна», – колективний твір швейцарських художників Деніела Лебера, Алессіо Люччіні та Стефана Нафцгера. Цей твір можна віднести до концептуального мистецтва, який передбачає в даному випадку осмислення зв'язку між старим та новим мистецтвом, оскільки троє молодих художників обрали фотогравюру із зображенням «Священного гаю» та використали його як цитату, поставивши свої підписи під роботою, та вказавши тираж гравюри 1/100. Сам «Священний гай» зберігається в Музеї мистецтв Базеля у Швейцарії та виконаний у стилі символізму, в якому часто працював Арнольд Беклін (1827 – 1901). Художник створював міфологічні й алегоричні картини з складною символікою, що відобразилося і у вищеназваному творі, на якому зображено якийсь таємний ритуал. Творчість митця мала вплив на Сальвадора Далі, який інколи брав ідею

робіт Бекліна та писав свою версію твору. Прикладом такої роботи є «Острів мертвих».

Для виставки були відібрані також акварельні роботи. Акварелі Віктора Михайличенка (1949 – 2021), виконаних у техніці акварелі представлено п'ять, а саме «Вежа в Наталівці», «Спаська церква в Наталівці», «Дерева на березі р. Мерли», «Річка Мерла. Наталівка», «Спаська церква в Наталівці». Ці роботи були написані художником під час мистецького пленеру в Наталівці Богодухівського району Харківської області. Після написання цих творів, було організовано їх виставку прямо коло стін Спаської церкви.

У техніці акварелі любить працювати і харківський художник, доктор мистецтвознавства, професор Олександра Шило (1960 р.н.). До виставки «Світ графіки» були відібрані його твори: «Весінній етюд», «Молодіжний парк. Перший сніг», «Пам'ятник Т. Шевченку в Харкові», «Пейзаж із річкою». Роботи виконані у техніці акварелі із застосуванням фломастерів для більшої виразності.

До експозиції виставки також увійшли роботи сумської художниці Олександри Трегубової (1947 р.н.). Робота «Нечесана бариня», виконана у авторській техніці, зображує рослини роду космеї, народною назвою яких є «Нечесана бариня». Ще одна робота Олександри Іванівни – «Над кручею» виконана у техніці акварелі. Твори художниці зберігаються у Сумському обласному художньому музеї імені Н. Онацького, галереї АВЕК у Харкові, галереї мистецтв «Академічна» Сумського державного університету.

Різноманітні ракурси Спасо-Преображенського собору закарбував заслужений художник України Олександр Лисенко (1952 р.н.), який любить малювати у техніці фломастеру на кольоровому папері. Митець родом із села Сварково Глухівського району на Сумщині, а його твори знаходяться у приватних колекціях та музеях України, США, Росії, Канади, Франції. На виставці представлені чотири роботи «Спасо-Преображенського собору у Сумах».

До виставки «Світ графіки» були відібрані твори польських художників, серед них виокремлюються роботи доктора мистецтвознавства, професора Ромуальда Колодзєя. Свого часу він був завідувачем кафедри шовкографії інституту мистецтв Університету Марії Кюрі-Складовської у місті Люблін. Серед його робіт на виставці експонуються «Блакитна мадонна», «Верби» та «100 погонних сумських метрів». Твори виконані у техніці сериграфії, що передбачає принцип шаблонного або трафаретного друку, коли фарба пропускається через матеріал з вирізаними відкритими областями для нанесення зображення на поверхню. Для такого матеріалу використовують тканину, найчастіше шовк, завдяки чому дану техніку також називають «шовкографією». Сам художник живе у м. Забже, що неподалік від Глівіце. Це польське місто ще не раз буде фігурувати у творчості художників, чії роботи увійшли до виставки «Світ графіки». Так, Казімеж Шолтисек створив роботу «Панорама Глівіце» в техніці кольорового офорту. Це місто зобразив також сумський митець, заслужений художник України Ігор Василевський (1956 р.н.), чий твір з однойменною назвою виконаний у техніці акварелі. Йозеф Шуба, що родом із цього міста вирізняється серед інших художників, оскільки його триптих «Spacer» виконана у техніці комп'ютерної графіки. Дана техніка передбачає створення та редагування зображень за допомогою різних комп'ютерних програм та алгоритмів, використовуючи віртуальні інструменти та техніки обробки творів.

Ще одним твором на літературну тематику, представленим на виставці є робота у змішаній техніці «Ніч сови з блакитними очима» народного художника України Олександра Садовського (1951 р.н.). Ця робота написана за мотивами драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки. Митець подав своє бачення героїв літературного твору, додавши трохи містицизму та не побоявшись зобразити їх дивними і навіть жахливими.

Отже, ми дослідили та проаналізували процес розробки концепції виставки та підбору творів на основі їхнього художнього потенціалу, якісної виконавчої

техніки та відповідності до загальної концепції виставки. Цей аналіз створює важливе підґрунтя для успішної організації виставки, тому наступним етапом нашої роботи ми можемо переходити побудови експозиції та підготовки вернісажу.

2.2. Створення експозиції та організація виставкового простору

Обов'язковим етапом організації виставки є побудова її експозиції. Вдалі експозиційні рішення є складовими успіху виставки, що допомагають створити комунікаційний зв'язок для відвідувачів та полегшити їм сприйняття творів мистецтва. Експозиція представляє собою метод структурування та відображення художніх творів, спрямований на передачу ключових ідей та повідомлень, які становлять основу виставки. Це включає в себе роботу з просторово-архітектурним оформленням експозиційних матеріалів, конструктивну організацію та обладнання, вибір кольорів та освітлення, формування образу та застосування сучасних принципів архітектурно-художніх рішень (Вергунов, Голіус & Шевченко, 2021, с. 5-7).

Розглядаючи принципи експозиційної побудови, виділимо побудову за ритмами та плямами, які створюють динаміку та визначають фокусні точки в експозиції. Варто виділити три таких принципи, схему яких ми розробили за допомогою векторного онлайн-сервісу розробки інтерфейсів та прототипування – Figma (див. дод. А):

- Ритм: передбачає створення ритму, повторюючи або варіюючи певні елементи (форми, образи) вздовж експозиції. Таким чином ми маємо чергувати полотна за форматом, наприклад великі за масштабом твори розділяють малоформатні;
- Плями: передбачає створення контрасту між експозиційними елементами, використовуючи різницю в кольорах, тобто бажано не допускати розміщення кількох робіт поспіль в одній кольоровій гамі, а чергувати їх з полотнами інших кольорів;

- Ритм і плями: об'єднує два попередніх принципи, передбачаючи врахування і чергування робіт за форматами та формами, а також кольорами. Таким чином підтримуючи рівновагу між ритмічними та плямистими елементами, щоб уникнути перевантаження на зорове сприйняття відвідувача.

Окрім вищенаведених принципів експозиційної побудови, існує також правило «контражуру» (фр. *contre-jour* – проти світла). У разі, якщо у виставковій залі є вікна і на стінах з вікнами ми також маємо розташувати картини, то вони мають бути виконані у світлій кольоровій гамі, оскільки об'єкти темного кольору проти світла мають низький рівень візуальної чіткості, тому відвідувач не зможе повноцінно роздивитися твір мистецтва. Відповідно на стінах навпроти вікон, що добре освітлюються доцільним є розташування полотен, виконаних у темній кольоровій гамі.

Використовуючи дані принципи побудови експозиції ми розташовували твори мистецтва для виставки «Світ графіки» у літературній вітальні бібліотеки СумДУ. Варто зауважити, що це досить клопіткий процес, оскільки полотна доводиться багато разів переносити та перевішувати, доки не досягнеться бажаний результат як за візуальною складовою так і за складовою логічного розташування робіт для проведення екскурсії. Необхідно також враховувати формати робіт, оскільки дрібні за розміром роботи потрібно вішати внизу, щоб їх мали змогу роздивитися діти, якщо вони завітають на виставку. Великі за форматом картини можна розташовувати вище, бо їх легше розгледіти.

Стіни виставкового залу з їх експозиціями пронумеруємо від I до IV, щоб надалі вони відповідали нумерації стін топографічного плану.

Стіна I, що знаходиться зліва від відвідувача, який заходить у залу ідеально підійшла для розміщення на ній серії ліногравюр Миколи Бондаренка «Причинна», що представлена шістьма роботами (див. дод. Б).

Стіна II, що розділена з першою інтер'єрним виступом представлена роботами: О. Трегубової «Над кручею», «Нечесана бариня», Р. Колодзєя «Блакитна мадонна» та «100 погонних сумських метрів», С. Побожія «Selva oscura», О. Садовського «Ніч сови з блакитними очима» (див. дод. Б1).

Між стінами I та II ми розташували мольберт із роботою ««Священний гай» Арнольда Бекліна» Д. Лебера, А. Люччіні, С. Нафцгера (див. дод. Б4).

Стіна III, незважаючи на невеликий розмір вмістила досить багато малоформатних робіт: Р. Колодзєй «Верби», О. Шило «Весінній етюд. Молодіжний парк. Перший сніг», «Пам'ятник Т. Шевченку в Харкові», В. Михайличенко «Річка Мерла. Наталівка», І. Василевський «Глівіце», три роботи Й. Шуби «Срасег», чотири роботи О. Лисенка «Спасо-Преображенський собор у Сумах», В. Михайличенко «Спаська церква в Наталівці» та О. Солдатенко «Журавлине озеро» (див. дод. Б2).

При виборі робіт для експонування на стіні IV необхідно було враховувати, що на ній 4 вікна, між якими ми розташували роботи, враховуючи прийом контражуру було обрано роботи в світлих тонах: І. Лацкович «Музики», В. Михайличенко «Дерева на березі р. Мерли», «Спаська церква в Наталівці», «Вежа в Наталівці», К. Шолтисек «Панорама Глівіце» та С. Побожій «Семиротівські ритми» (див. дод. Б3).

Як тільки експозицію виставки визначено, необхідно здійснити монтаж робіт в літературній вітальні, цим займалися співробітники бібліотеки СумДУ. Виконуючи цю роботу потрібно враховувати важливі деталі, картини мають бути розташовані таким чином, щоб глядачу було комфортно на них дивитися, тобто на рівні очей, тому середньою висотою для розміщення картини є приблизно 140 – 150 см від підлоги до центру картини. Також важливо визначити правильно відстань між самими роботами, оскільки не можна вішати їх дуже близько один до одної та надто велика відстань також виглядатиме не естетично та

розсіюватиме увагу глядача. Оптимальна відстань між полотнами від 15 до 30 см.

Наступним етапом є розробка топографічного плану експозиції виставки, що є схематичним зображенням експозиції, що включає в себе відтворення розташування картин на стіні відповідно до їх співвідношення між собою, стіною та навколишніми об'єктами. Він є важливим документом, що зберігатиметься в звітності про проведену виставку, оскільки виставка діє тимчасово, а збережений топографічний план допоможе візуально відтворити експозицію проведеного заходу.

Топографічний план експозиції виставки «Світ графіки» ми розробляли за допомогою векторного онлайн-сервісу розробки інтерфейсів та прототипування – Figma. Нам необхідно було розробити план для чотирьох стін виставки (див. дод. В). І якщо перші три стіни потребували просто схематичного зображення картин на стінах у правильному співвідношенні та масштабі, то стіна IV була розділена чотирма вікнами, умовною колоною та фортепіано, що нам необхідно було також відтворити та зобразити правильне розташування представлених творів мистецтва відносно вищеназваних об'єктів. Окрім того, для розуміння того, які саме роботи де розташовані, їхні схематичні зображення пронумеровані та підписані в додатку до топографічного плану (див. дод. В1). Окремо ми склали список творів, що увійшли до експозиції виставки «Світ графіки» (див. дод. В2). Даний перелік містить роки написання творів, техніку їх виконання, а також розміри полотна.

Обов'язковим елементом експозиційного оформлення виставки є створення та розміщення етикеток до представлених творів мистецтва. Етикетки представляють собою пластикові або паперові картки невеликого розміру, що містять основну інформацію про експоновані роботи. Вони розташовуються поруч із кожним експонатом, сприяючи кращому розумінню та оцінці відвідувачами представлених творів мистецтва, а також підкреслюють професіоналізм та структурованість виставки. Етикетки повинні бути

інформативними та легко читабельними, проте не мають бути надто великими чи довгими, щоб не перекривати твір мистецтва та не відволікати від нього увагу. Інформація на етикетках повинна бути максимально лаконічною, включаючи лише найважливіші відомості: автор, назва, дата створення та походження твору.

Галерея мистецтв «Академічна» дотримується власних стандартів щодо оформлення етикеток. Вони виготовляються з високоякісного цупкого паперу з ефектом мармуру, мають фіксований розмір (21 см довжина, 4,5 см ширина) та містять такі відомості: автор, роки його життя, назва роботи, рік створення та з якої мистецької колекції представлений твір, у нашому випадку, мистецька колекція СумДУ (див. дод. Г). Етикетки кріпляться до нижньої частини рами твору, прикріплюючись на зворотний бік рами (див. дод. Г1). Відносно експонату етикетка розташовується рівно по центру нижньої частини під твором мистецтва (див. дод. Г2). Для виставки було замовлено та надруковано 27 етикеток у типографії Сумського державного університету.

Розробка афіші виставки є важливим інструментом інформування про виставку, місце та час проведення та відкриття, термін її дії. За допомогою афіші рекламують виставку та запрошують на захід. Розробка афіші також має свої нюанси. Необхідно використовувати стиль, що відповідає тематиці виставки та іміджу галереї, обрати чіткий і зрозумілий шрифт для заголовків та тексту. Важливо не перевантажувати афішу зайвою інформацією, вона має сприйматися легко, акцентуючи увагу на найважливіших моментах. Заголовок має бути великим, його слід виділити найбільшим розміром шрифту. Обов'язково має бути мінімальна інформація про виставку: місце, адреса, дата та час проведення, тривалість виставки. Також можна додати короткий опис виставки, щоб відвідувач зрозумів тему або ідею заходу. Для світлини, що привертатиме увагу потенційного відвідувача треба підібрати репродукцію твору, експонованого на виставці. Особливу роль відіграє якість друку та паперу, щоб зацікавити потенційного відвідувача та підвищити репутацію галереї афіша має виглядати професійно.

До виставки «Світ графіки» було створено дві афіші – у кольоровому та чорно-білому варіанті. Розробляли їх у векторному онлайн-сервісі розробки інтерфейсів та прототипування «Figma». Стосовно оформлення афіш «Академічна» також має власний шаблон, розроблений у 1998 році керівником галереї, що використовується для розробки афіш до кожної виставки. Зображення обирається серед робіт, що будуть представлені на виставці. Для кольорової версії було обрано роботу Олександра Лисенка «Спасо-Преображенський собор у Сумах», виконану на папері фломастером (див. дод. Д), а для чорно-білої версії – лінорит Олега Солдатенка «Журавлине озеро» (див. дод. Д1). Друкувати афіші замовили також в типографії СумДУ у кількості 5 екземплярів: 3 афіші у кольоровому варіанті у форматі А4, одна кольорова А3 та одна чорно-біла у форматі А3. Виготовлені афіші з глянцевого паперу. Надруковані афіші розмістили у приміщенні бібліотеки, один примірник зберегли в архів. Афіші в електронному форматі також були поширені на сайті та сторінках в соціальних мережах бібліотеки СумДУ, літературної вітальні та факультету ІФСК.

Для підготовки відвідувача до перегляду експозиції використовується експлікація, що знайомить глядачів при вході на виставку з її концепцією та темою. Даний документ містить основну інформацію про виставку та експоновані на ній твори, щоб непідготований відвідувач міг швидко ознайомитися з концепцією виставки та розуміти про що мова. Експлікація виконує інформативну функцію і є помічником відвідувачів краще зрозуміти і оцінити представлені в експозиції твори мистецтва (див. дод. Е).

Отже, експозиція виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ була ретельно організована та продумана. Чітка система розміщення картин, а також стандартизовані етикетки з необхідною інформацією дозволять відвідувачам краще зрозуміти та оцінити представлені твори мистецтва. Афіші в кольоровому та чорно-білому варіантах, розміщені відповідно в приміщеннях бібліотеки та в електронному форматі зможуть забезпечити ефективну рекламу,

а експлікація, що надає відвідувачам короткий огляд концепції та інформації про твори, доповнить загальне враження від виставки, створивши атмосферу професіоналізму. Після закінчення організації виставкового простору, можемо переходити до відкриття виставки та проведення вернісажу.

2.3. Комунікативна та презентаційна функція вернісажу

Для особливих та визначних виставок доброю традицією є проведення вернісажу. Вернісаж – це урочиста подія, що відбувається в мистецькому середовищі та відкриває виставку. Під час вернісажу представлені твори мистецтва публічно демонструються та обговорюються. Це своєрідна презентація виставки, на яку запрошують митців, кураторів, галеристів, а також широку аудиторію.

Вернісаж зазвичай відбувається за кілька годин до відкриття виставки для широкої публіки і може включати в себе кілька етапів, таких як виступи митецької або організаторської команди, вітальні слова, презентації робіт, а також фуршет. Для того, щоб вернісаж пройшов успішно, заздалегідь продумується та складається сценарій заходу. У сценарії зазначається кому із присутніх буде надаватися слово, у якому порядку та орієнтовна тематика промови кожного із гостей. На вернісажі також має бути ведучий, котрий буде надавати слово та вести захід згідно із сценарієм.

На вернісажі виставки «Світ графіки» ведучою була заступниця директора бібліотеки СумДУ – Коваленко Ірина Анатоліївна, яка урочисто оголосила відкриття виставки і у своїй промові розповіла про досвід співпраці літературної вітальні та галереї мистецтв «Академічна» та наголосила, що «Світ графіки» – це четверта виставка галереї «Академічна», що проходить в стінах Літературної вітальні. Далі пані Ірина передала слово директору бібліотеки – Крицькій Ользі Василівні, яка розповіла про знайомство з керівником галереї «Академічна» С. І. Побожієм та досвід експонування виставок галереї «Академічна» у бібліотеці СумДУ. Проректор з науково-педагогічної роботи – Школьник Інна

Олександрівна розповіла про діяльність галереї мистецтв «Академічна» у Сумському державному університеті, пригадала знакові виставки та наголосила на важливості мистецтва та зібрання мистецької колекції. Директор Сумського художнього музею ім. Никанора Онацького – Ярмач Влада Миколаївна, яка розповіла про досвід співпраці художнього музею з галереєю «Академічна», про важливість мистецтва та мистецького виховання молоді. Наступній слово надали мені – студентці 4 курсу спеціальності МСКД – Никоненко Анастасії, у якій я розповіла про досвід знайомства з галереєю «Академічна», про важливість мистецтва у стінах університету та свій шлях до вибору дипломної роботи, пов'язаної з виставковою діяльністю. С. І. Побожій – керівник галереї мистецтв «Академічна», кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки художників України провів екскурсію експозицією виставки «Світ графіки», розповівши про історію картин, що представлені на виставці та їх появу в університетській колекції, розпочавши із офорту «Музики» хорватського художника Івана Лацковича, оскільки саме цей твір створив поштовх до започаткування мистецької колекції галереї (див. дод. Ж).

Варто зауважити, що кожен із гостей зазвичай знає, що йому буде надаватися слово, тому має можливість заздалегідь підготувати свою промову. Промова на вернісажі – це короткий виступ орієнтовно на 3 хвилини, який гість або організатори можуть виголосити під час урочистого відкриття виставки. Основна мета промови – вітання гостей та учасників, висловлення вдячності за присутність, наголошення на важливості мистецтва, а також створення відповідної атмосфери свята та цікавості у гостей. Спікер може завершити промову словами подяки, надії на успішне проведення виставок та приємний час усім присутнім. Оскільки мені також надавалося слово як учасниці організації виставки, я також готувала свою промову, в якій поділилася своїм досвідом знайомства з галереєю мистецтв «Академічна», чому саме я обрала таку тему кваліфікаційної роботи, а також роздумами стосовно того, навіщо потрібна галерея мистецтв у вищому навчальному закладі та яку роль вона виконує. І

звісно висловила вдячність за можливість долучитися до організації такої важливої та знакової виставки (див. дод. Ж1).

Одним із показників якісно організованого вернісажу є розробка та поширення іменних запрошень гостям. Такі запрошення не тільки інформують гостей, а й створюють в них почуття особистого запрошення та привілейованості. Запрошення мають бути персоналізованими, що позначають ім'я та прізвище кожного запрошеного гостя. Це робить запрошення більш особистими та демонструє увагу до деталей. У запрошеннях повинна бути чітко визначена інформація про подію: назва виставки, час та місце проведення вернісажу. Важливо також вказати коротку інформацію про виставку та її тематику. Запрошення зазвичай оформлюються у формальному стилі, щоб передати серйозність і урочистість події. Зазвичай вони друкуються на якісному папері та мають відповідний дизайн. Запрошення можуть бути розіслані поштою, як звичайною так і електронною або роздані особисто. Важливо мати також систему підтвердження участі гостей для планування кількості відвідувачів.

Запрошення на вернісаж виставки «Світ графіки» були розроблені за допомогою векторного онлайн-сервісу розробки інтерфейсів та прототипування – Figma. Запрошення має вигляд картки, на якій інформація зазначена з обох сторін. Запрошення містить світлину, ми використали фото картини Олега Солдатенка «Журавлине озеро», що представлена в експозиції виставки та була використана також при розробці чорно-білого варіанту афіші. Під зображенням зазначили, що галерея «Академічна» запрошує на захід. На зворотній стороні ми безпосередньо зазначаємо прізвище, ім'я та по-батькові гостя, котрого ми хочемо запросити із обов'язковим зверненням «шановний/-а». Також зазначаємо за якою адресою буде проходити захід та о котрій годині (див. дод. И).

Вернісаж виставки грає важливу роль у сприйнятті та оцінці представлених творів мистецтва. Комунікативна та презентаційна функції вернісажу спрямовані на ефективне спілкування з аудиторією та налагодження діалогу між відвідувачами та авторами робіт.

Комунікативна функція вернісажу виставки є ключовою для встановлення зв'язку між організаторами та відвідувачами, а також для передачі основних ідей та концепцій експозиції. Дану функцію вернісаж починає виконувати з моменту, як організатори вступають з привітаннями, введенням в експозицію та коротким оглядом визначних подій галереї. Це дозволяє встановити контакт із гостями та передати їм важливу інформацію про виставку. Під час вернісажу організатори можуть надавати додаткову інформацію про тематичні виставки, особливості творів та їхніх авторів, що допомагає краще зрозуміти контекст та суть експозиції.

Одним із елементів вернісажу є фуршет, що після урочистої частини дає змогу в неформальній обстановці пригоститися частуваннями та поділитися враженнями один з одним. Це створює атмосферу відкритого спілкування, де гості можуть поспілкуватися з організаторами, художниками та іншими відвідувачами. Це сприяє обміну думками, враженнями та ідеями. Отже, вернісаж сприяє формуванню загального розуміння та толерантного ставлення до різноманіття мистецтва, допомагаючи сприймати та легше адаптуватися до різних проявів художнього вираження.

Презентаційна функція вернісажу виставки дає можливість презентувати не тільки твори мистецтва, але й саму галерею. Під час вернісажу гості мають можливість побачити приміщення галереї, організатори можуть провести екскурсію, демонструючи особливості та інтер'єр галереї, що створює затишну та атмосферну обстановку. Керівник обов'язково розповідає про свою галерею, даючи можливість гостям долучитися до спогадів знакових моментів у історії заснування та діяльності мистецького простору. Свій внесок у презентацію галереї робить і якість організації виставки, оскільки добре організована виставка завжди додає враження професіоналізму та довіри як до галереї, так і до самих організаторів.

Презентація творів мистецтва є важливою частиною вернісажу. Кожен твір займає особливе місце в експозиції. Відбувається демонстрація та пояснення авторського підходу, техніки, використаних матеріалів та ідеї кожного твору. На

вернісажі виставки «Світ графіки» було вирішено провести екскурсію, керівник галереї звертає увагу на знакові твори та їх місце в мистецькій колекції, розкриваючи історію створення та значення кожного з них. Гості можуть задавати запитання щодо концепції та технічних аспектів робіт, отримуючи вичерпні відповіді від представників галереї та самого митця, якщо він присутній. Така пряма взаємодія сприяє глибшому розумінню та оцінці мистецьких творів, а також забезпечує загальний інтерес до виставки та галереї як цільного мистецького простору.

Ще однією особливістю вернісажу є запрошення засобів масової інформації (далі ЗМІ). Це надає можливість привернути увагу громадськості та просувати подію через медіа. Подібні запрошення формуються в офіційній формі та містять інформацію про назву виставки, місце та час проведення вернісажу, а також інші деталі, які можуть бути корисними для ЗМІ, наприклад, інформацію про можливість фотозйомки або інтерв'ю. Вони завжди розсилаються заздалегідь, дозволяючи журналістам та іншим представникам ЗМІ планувати свій візит. Також запрошення можуть містити інформацію про представників галереї та митців, які будуть присутні під час заходу, щоб надати можливість для інтерв'ювання та спілкування. Крім того, важливо включити в запрошення контактні дані для отримання додаткової інформації або інтерв'ю організації. Розсилка запрошень ЗМІ дозволить забезпечити медійне освітлення подій та підвищити її обізнаність у громадськості. На виставку «Світ графіки» також були запрошені журналісти, які вели фотозйомку та згодом опублікували інформацію про вернісаж та відкриття ювілейної виставки на сайтах місцевих новин (див. дод. К).

Після того, як було організовано виставку та проведено вернісаж можна підводити підсумки стосовно фінансових витрат. Важливе місце в організації виставки займає складання кошторису (див. дод. Л). Цей етап є необхідним для обрахування планових та фактичних витрат, щоб після проведення виставки визначити окупність заходу, якщо він є комерційним.

Для організації виставки «Світ графіки» знадобилося оформити 35 творів графіки у спеціальні рами, скло та паспорту. Твори також необхідно було перевезти із Конгрес-центру СумДУ (вул. Покровська, 9/1) в бібліотеку СумДУ (вул. Римського-Корсакова, 2) і в зворотному напрямку після закінчення дії виставки. Повісити роботи в літературній вітальні погодилися два співробітники бібліотеки, це зайняло у них 10 годин часу, тому вартість цієї послуги ми обраховуємо за двох осіб, спираючись на 10 годин робочого часу при мінімальній заробітній платі, так само обраховуємо завантаження та розвантаження творів графіки за 4 години роботи (по 2 години, щоб завантажити та розвантажити роботи). Обов'язковим етапом є розробка та друк афіші та етикеток до творів мистецтва, суму цих послуг також враховуємо в кошторисі. Фуршет є важливим елементом під час проведення вернісажу, тому вартість напоїв та частувань ми також обов'язково прописуємо у кошторисі. Варто зауважити, що оскільки галерея мистецтв «Академічна» є галереєю при Сумському державному університеті, то приміщення для проведення виставки надала бібліотека вищого навчального закладу безкоштовно, що допомогло зекономити значну суму, враховуючи, що виставка тривала два повних місяці.

Отже, вернісаж – це не тільки відкриття виставки, але й соціальна подія, яка має особливу атмосферу, сприяє комунікації відвідувачів, а також розвитку мистецтва та культурної спільноти. Комунікативна функція вернісажу є інструментом взаємодії та встановлення зв'язку між усіма учасниками виставки, що сприяє створенню більш глибокого та яскравого враження від експозиції. Презентаційна функція вернісажу надає можливість яскраво та ефективно презентувати галерею та її твори мистецтва, сприяючи формуванню позитивного враження та цікавості у гостей.

2.4. Медійні інструменти просування виставки

Медійні інструменти просування виставки відіграють ключову роль у приверненні уваги глядачів та публіки до важливої події. Завдяки різноманітним медійним ресурсам та стратегіям просування, виставка може отримати значний

рівень уваги та зацікавленості як від широкої аудиторії, так і від фахівців у галузі мистецтва. Використання різноманітних медійних інструментів дозволяє не тільки успішно просувати виставку серед широкої аудиторії, але й створює позитивний імідж галереї.

Просування виставки починається з моменту, як було анонсовано про майбутню подію та поширено афішу заходу (див. дод. Д). Афіша може бути не лише друкована, на сьогодні ефективним засобом анонсування подій є публікація постів у соціальних мережах, де окрім самої афіші може бути текст, який буде містити інформацію про майбутню виставку, її концепцію та певна підказка, що чекає гостей, якщо вони прийдуть на захід. Даний підхід може суттєво вплинути на відвідуваність заходу, оскільки має на меті зацікавити глядача та набрати максимальне охоплення переглядів анонсу події. Ювілейну виставку «Світ графіки» також було анонсовано на офіційному веб-сайті бібліотеки Сумського державного університету, де було зазначено коротку історію та досягнення галереї мистецтв «Академічна» та оголошено про дату відкриття виставки (див. дод. М). Окрім того, про подію було повідомлено за допомогою сторінок у соціальних мережах Facebook (див. дод. М1) та Instagram (див. дод. М2) бібліотеки Сумського державного університету.

Коли про виставку потенційні відвідувачі вже дізналися і відбувся вернісаж, наступним кроком є висвітлення цієї події в медіа. Як ми вже згадували в попередньому підрозділі, на вернісаж запрошуються місцеві ЗМІ, вони ведуть фотозйомку, занотують основні моменти, можуть взяти інтерв'ю в організаторів. Потужним засобом просування виставки і самої галереї є те, що ЗМІ після заходу опублікують інформацію у своїх газетах та новинних порталах. Таким чином, про вернісаж виставки «Світ графіки» було опубліковано статтю на сайті новин «Сумські дебати» та «Ваш шанс» (див. дод. К). Окрім того, у своїх соціальних мережах Facebook (див. дод. Н) та Instagram (див. дод. Н1) бібліотека Сумського державного університету також опублікувала новини про відкриття виставки та світлини з професійної фотозйомки.

Перед нами також стояла задача створити статтю про подію для сайту кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету. Заголовок має бути не дуже довгий, однак інформативний: «Вернісаж виставки «Світ графіки», присвячений 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна»». У самому тексті статті варто зазначити і дату відкриття виставки і коротку історію галереї, а також подати основну концепцію експозиції. Обов'язково поінформувати читача про термін дії виставки та запросити його відвідати захід. Оскільки після проведення вернісажу залишилися професійні фото заходу, кілька ілюстративних світлин варто додати до статті, аби зацікавити потенційного гостя (див. дод. П). Як тільки текст статті складено та фотографії відібрані, можна публікувати її на сайті кафедри ППСТ СумДУ (див. дод. П1).

Окрім вищенаведених медійних інструментів просування, нами було проведено мистецьку дискусію на базі виставки «Світ графіки». Дискусія є ефективним засобом залучення фахівців у сфері мистецтва, активних людей та нових відвідувачів, обговорення з ними поточних форм роботи та сучасних перспективних тенденцій, що можуть бути впроваджені в галереї.

Першим етапом організації даного заходу ми розробили концепцію мистецької дискусії. Вона полягає в обговоренні історії створення та діяльності галереї мистецтв «Академічна», вражень про визначні події, надбання, функції. Після ознайомлення з галереєю, доречним є обговорення сучасних тенденцій в сфері мистецтва, можливості покращення роботи та популяризації галереї. Для втілення даної концепції нам необхідно було визначитися з колом запрошених гостей. Для обговорення історії створення та діяльності галереї на заході має бути присутній засновник та керівник «Академічної» – С. І. Побожій. Для ефективного обговорення треба запросити експертів у галузі мистецтва та людей, що були причетні до діяльності «Академічної». Таким чином, були запрошені: Н. О. Петрина – ексдиректорка наукової бібліотеки Української академії банківської справи; І. В. Яніна – старший науковий співробітник Сумського художнього музею ім. Н. Онацького; В. О. Іванова – вчений секретар

Сумського обласного краєзнавчого музею; О. В. Заступ – член Національної спілки художників України; С. В. Зеленський – художник та Начальник наукового центру Академії банківської справи.

Для обговорення сучасних тенденцій, креативних ідей та способів просування мистецтва необхідно запросити активну молодь міста Суми. Ми запросили: Б. Мешкова – fullstack розробника, спеціаліста у галузі новітніх технологій; В. Журакулова – аспіранта ІПФ НАН України, який цікавиться культурою та мистецтвом; В. Григорян – студентку СумДПУ ім. Макаренка, що є також художницею-початківцем; окрім того, запросили студенток 4 курсу спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»: А. Болотаєву – члена студентського самоврядування, яка має досвід створення та просування віртуальних галерей, І. Охріменко – амбасадора СумДУ, менеджера університетської івент-команди, В. Будьонну – менеджера івент-команди, що також має досвід участі у художніх виставках. Також було розміщено запрошення на захід в чаті студентів факультету ІФСК у месенджері Telegram.

Після визначення цільової аудиторії та кола запрошених осіб, наступним етапом є написання сценарію проведення заходу. Так, питаннями для обговорення на мистецькій дискусії стали наступні:

- обговорення виставки «Світ графіки», ознайомлення з її експозицією, що представлена в літературній вітальні, у якій проводитиметься захід;
- обговорення історії створення та діяльності галереї мистецтв «Академічна», спогадів про визначні події;
- аналіз досвіду впровадження медійних засобів популяризації за період діяльності галереї, їх ефективність;
- аналіз сучасного стану мистецтва в цілому, вплив новітніх технологій на мистецтво: можливості та загрози, актуальність віртуальних виставок;
- визначення сучасних способів просування мистецтва та можливостей покращення популяризації галереї «Академічна»;
- підведення підсумків та рекомендацій від гостей.

На етапі, коли захід розплановано, залишилося призначити дату та безпосередньо провести дискусію. День та час проведення обирались з урахуванням побажань гостей, щоб вони мали можливість прийти. Мистецьку дискусію було призначено о 15:00 5 жовтня за місцем проведення: Літературна вітальня бібліотеки СумДУ, 2 поверх, вул. Римського-Корсакова, 2.

Почала мистецьку дискусію ведуча Анастасія Никоненко, що пропонувала теми обговорення за планом, надавала слово запрошеним гостям, а також поділилася власною історією знайомства з галереєю мистецтв «Академічна» та досвідом участі у організації виставки «Світ графіки». Також доповіла про своє бачення способів популяризації галереї, запропонувавши створити соціальні мережі та сайт, що представляв би галерею та слугував онлайн-каталогом робіт, що містяться в колекції «Академічної». Ведуча також записувала основні думки, що озвучували гості дискусії.

Керівник галереї розповів гостям про історію створення та важливі моменти діяльності галереї, які способи для просування виставок використовувалися, яким був перший мистецький захід, якими були перші кроки до відкриття галереї, а також про існуючі шляхи надходження робіт та періодичність проведення заходів.

До мистецької дискусії також доєдналися: І. А. Коваленко – заступниця директора бібліотеки СумДУ; О. Волкова – технічний співробітник Сумського художнього музею ім. Н. Онацького, а також студенти інших спеціальностей факультету ІФСК СумДУ.

Основними тезами, які висловлювали гості в ході дискусії стали:

- мистецтво є важливим у кризові часи, оскільки воно є важливою складовою розвитку суспільства та запорукою всебічного виховання молоді, засобом рефлексії та вираження емоцій;
- ефективним інструментом просування галереї може стати обмін досвідом та надання консультацій з організації виставок, збору мистецьких колекцій, що може залучити фінансування та підвищити впізнаваність галереї;

– рекомендується створення сторінок у соціальних мережах Facebook та Instagram, які будуть містити актуальну інформацію про діяльність галереї, анонси подій та фотозвіти, програми та умови співробітництва, надання послуг;

– сучасним ефективним засобом популяризації є наявність веб-сайту галереї, що містили б інформацію про «Академічну», онлайн-каталоги робіт, що представлені у мистецькій колекції, однак для розробки сучасного та якісного веб-сайту необхідне фінансування. Дана проблема може бути вирішена залученням благодійних команд розробників, що безкоштовно надають свої послуги для суспільно важливих проєктів, напрацьовуючи при цьому власне портфоліо, наприклад – команда JunFolio.

Після проведення мистецької дискусії було зроблено фотозвіт (див. дод. Р), та опубліковано дописи та історії в соціальних мережах Facebook (див. дод. С), публікація набрала 11 вподобань, 8 додатково під окремими фотографіями, допис було поширено підписниками, де він набрав ще 10 вподобань, історія зібрала додатково 20 переглядів. Також опубліковано розповідь в мережі Instagram, що збрала 70 переглядів, 9 вподобань та коментарі (див. дод. С1).

Слід зазначити, що серед відвідувачів заходу були п'ять осіб, які вперше ознайомилися з галереєю «Академічна» і висловили намір надалі брати участь у заходах та відвідувати виставки, організовані галереєю. Це говорить про те, що аудиторія галереї поповнилася новими відвідувачами, які в подальшому можуть також розповсюдити інформацію про «Академічну». Сумарне охоплення аудиторії публікацій у соціальних мережах про захід становить 119 осіб. Це свідчить про те, що про «Академічну» дізналося ще більше осіб, які в подальшому можуть стати потенційними відвідувачами мистецьких заходів галереї.

Отже, для популяризації виставки «Світ графіки» було проведено комплекс заходів із використанням таких медійних інструментів як: публікація статті на сайтах новин місцевих ЗМІ, публікації на сайті та в соціальних мережах бібліотеки СумДУ та кафедри ППСТ, а також проведення мистецької дискусії за участі експертів у галузі мистецтва та активної молоді міста. Результатом стало

підвищення обізнаності сумчан про галерею мистецтв «Академічна», підвищення відвідуваності ювілейної виставки «Світ графіки», а також розробка рекомендацій для подальшого впровадження нових способів просування галереї.

Висновки до розділу 2

У практичному розділі кваліфікаційної роботи були розглянуті ключові аспекти технології організації виставки «Світ графіки». Від концептуальних засад до практичних аспектів організації та просування заходу, цей розділ висвітлює важливі кроки, необхідні для успішного проведення виставки мистецтва.

У першому підрозділі ми визначили концептуальні засади виставки «Світ графіки», акцентувавши увагу на тому, що захід присвячений 25-річчю діяльності мистецької галереї «Академічна». Перша виставка галереї «Світ малюнка» репрезентувала роботи сумських митців у техніці графіки. Тому, символічно, що за 25 років було обрано представляти на ювілейній виставці саме роботи майстрів-графіків, що посідають у мистецькій колекції галереї особливе місце.

Наступний підрозділ присвячений організації та плануванню виставкового простору експозиції виставки «Світ графіки». Серед принципів експозиційної побудови галерея «Академічна» активно використовує принципи розміщення експонатів за ритмами та плямами; правило «контражуру», яке передбачає розміщення творів мистецтва у світлій кольоровій гамі на стінах між вікнами; ручний спосіб проектування виставкового простору. Під час повіски робіт у виставковій залі, враховується висота картини від підлоги; відстань між самими роботами. Важливим етапом є розробка топографічного плану експозиції виставки, він є важливим документом, що зберігатиметься в звітності про проведену виставку та допоможе візуально відтворити експозицію проведеного заходу. Галерея «Академічна» має особливі вимоги щодо стандарту оформлення етикеток: якісний цупкий папір, фіксований розмір та зміст етикетки. Експлікація виставки розроблялася розміру аркуша А4 та містить основну

інформацію про виставку та експоновані на ній твори. Особливістю виставки «Світ графіки» є те, що до ювілейної виставки було розроблено дві афіші – у кольоровому та чорно-білому варіанті.

У третьому підрозділі ми розглянули весь процес організації вернісажу виставки «Світ графіки», а саме створення сценарію вернісажу та його слідуванню під час проведення урочистого заходу. Навели приклад промови на вернісажі, що готується самостійно кожним з запрошених гостей події. Описали вимоги до оформлення іменних запрошень на вернісаж ювілейної виставки та способи їх поширення. Окрім того, нами було досліджено комунікативну та презентаційну функцію вернісажу, що спрямовані на ефективне спілкування з аудиторією та налагодження діалогу між відвідувачами та авторами робіт. Також ми розглянули таку особливість вернісажу як запрошення ЗМІ, які були присутні на виставці та вели фотозйомку, згодом опублікували інформацію про вернісаж та відкриття ювілейної виставки на сайтах місцевих новин. Окрім того, ми підвели підсумки стосовно фінансових витрат та склали кошторис, враховуючи усі витрати на організацію виставки та вернісажу.

У заключному підрозділі ми описали медійні інструменти просування, що були використані для популяризації виставки «Світ графіки». Серед них: анонс події та поширення афіші заходу у соціальних мережах та веб-сайті бібліотеки СумДУ; публікація статті місцевих ЗМІ на сайтах новин; розробка та публікація статті про подію на сайті кафедри ППСТ СумДУ, використовуючи світлини із фотосесії під час вернісажу. А також організація мистецької дискусії, для якої було створено концепцію; запрошено експертів у галузі мистецтва та активну молодь міста Суми; розробка плану проведення заходу. У ході проведення дискусії було зроблено фотозвіт та розроблено рекомендації стосовно подальшого просування галереї мистецтв «Академічна».

Отже, ювілейна виставка «Світ графіки», що була організована за високими стандартами стала обговорюваною та відвідуваною подією у мистецьких колах, завдяки якісній організації та комплексному просуванню з використанням медійних інструментів.

ВИСНОВКИ

З'ясування теоретичних та практичних складових технології організації виставки «Світ графіки» у літературній вітальні СумДУ дає підстави для таких висновків:

1. Висвітлено поняттєво-термінологічний апарат дослідження, а саме конкретизовано та уточнено такі основні поняття як «виставка», «художня виставка», «технологія організації виставки», «графіка», «галерея». Було розроблено власне визначення поняття «галерея вищого навчального закладу», яке розуміємо як спеціалізований структурний підрозділ вишу, що призначений для проведення художніх виставок та інших культурно-мистецьких заходів. Метою діяльності є підтримка та популяризація творчості університетської спільноти, всебічний розвиток та естетичне виховання студентів та викладачів, інтеграція до навчального процесу, сприяння практичного засвоєння знань і розвитку навичок у галузі мистецтва. Розглянуто основні етапи організації виставки, серед яких: етап тематичної підготовки виставки; етап розробки експозиційного плану виставки; етап монтажу експозиції; етап вернісажу. Визначено, які існують основні техніки графіки: офорт, лінорит, літографія, шовкографія, фотогравюра, акварель, пастель, змішана техніка. А також поділено художні галереї на три типи: комерційні, некомерційні та змішані.

2. Досліджено специфіку діяльності галереї мистецтв у вищому навчальному закладі, порівняно досвід різних країн світу. Розглянуто досвід формування мистецької колекції Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна та його Художню галерею ім. Генріха Семирадського. Серед основних особливостей закладу є: заклад є першим університетом в Україні; у 19 столітті діяв музей старожитностей та красних мистецтв, завдяки якому було започатковано традицію складання мистецької колекції; з 2015 р. культурні та мистецькі традиції університету продовжує Художня галерея імені Г.Семирадського; експозиційні зали оснащені сучасним обладнанням, а виставки регулярно оновлюються із застосуванням нових форм та експериментальних підходів. Ніжинський державний університет ім. Миколи

Гоголя та його картинна галерея особливі тим, що навчальний заклад містить одну з найцінніших мистецьких колекцій України; у колекції представлені оригінали та авторські копії зарубіжних та українських майстрів флорентійської школи; основу галереї складає зібрання картин, подароване навчальному закладу у 1845 році з нагоди 25-тої річниці університету; галерея має одне з найбільших державних зібрань живопису Сергія Шишка. Національний університет «Києво-Могилянська академія» та його Культурно-мистецький центр мають наступні особливості: центр є базою для діяльності творчих студій, якими керують співробітники та студентські організації; у розпорядженні центру знаходиться художня колекція Києво-Могилянської академії, що формувалася з моменту її відродження та на сьогодні налічує близько 500 творів. Окрім того, порівняно досвід інших країн світу, серед яких Ліверпульський університет у Великій Британії та його «Victoria Gallery & Museum», його особливостями: художня галерея, що працює з 2008 року містить 8 експозиційних залів; галерея надає можливість проводити історично-культурологічні та археологічні дослідження на основі об'єктів, що експонуються; галерея пропонує широкий спектр семінарів, виступів, лекцій та інших заходів, які є безкоштовними для всіх. А також Єльський університет у США та його Художня галерея: галерея заснована в 1832 році, містить в колекції 185 тис. об'єктів; специфіка вивчення історії власності об'єктів у галереї надає потужну базу практики та вивчення мистецтва для студентів, дозволяє їм бути частиною важливих мистецтвознавчих досліджень; практика залучення студентів Єльського університету до проведення лекційних екскурсій на базі галереї.

3. Проаналізовано форми і напрямки діяльності галереї мистецтв «Академічна». Досліджено, що галерея була створена з метою сприяння всебічного розвитку студентів паралельно із набуттям професійних знань, виховання естетичного смаку студентів та викладачів вищого навчального закладу, підвищення престижу університету; мистецька колекція на даний момент налічує 101 твір, серед яких роботи митців з України, Хорватії, Польщі та Швейцарії, 40 графічних творів та 61 твір живопису. Серед основних

напрямків роботи галереї визначено: формування власної мистецької колекції; організація виставок творів мистецтва українських та зарубіжних художників; участь у артпроектах національного та міжнародного значення; співпраця з іншими мистецькими інституціями; популяризація українського та світового мистецтва; розвиток творчих навичок студентства, викладачів та співробітників університету.

4. Розглянуто концепцію виставки «Світ графіки» та процес побудови її експозиції. Визначено, що основною ідеєю є представлення робіт майстрів-графіків як на першій виставці «Світ малюнка» 25 років тому. Серед принципів експозиційної побудови визначено принципи розміщення експонатів за ритмами та плямами; правило «контражуру», яке передбачає розміщення творів мистецтва у світлій кольоровій гамі на стінах між вікнами; ручний спосіб проектування виставкового простору; врахування висоти картини від підлоги; відстань між самими роботами. Розглянуто особливості розробки топографічного плану експозиції виставки, а саме: врахування співвідношення між масштабами фактичних творів; врахування особливостей виставкового залу; схематичне зображення об'єктів, що розділяють мистецькі роботи (вікна, фортепіано). Визначено особливі вимоги щодо стандарту оформлення етикеток: якісний цупкий папір, фіксований розмір та зміст етикетки. Розглянуто вимоги створення експлікації виставки: інформація про виставку та експоновані на ній твори, подання концепції виставки. Визначено особливість виставки «Світ графіки» – до ювілейної виставки було розроблено дві афіші – у кольоровому та чорно-білому варіанті.

5. Описано процес організації вернісажу виставки «Світ графіки» та проведення заходів з її популяризації. Розглянуто особливості створення сценарію вернісажу, а саме: зазначення імен усіх запрошених гостей та правильне розташування їх в порядку надання слова кожному з них. Описано вимоги до оформлення іменних запрошень на вернісаж ювілейної виставки, серед яких: офіційний стиль написання, особисте звернення, зазначення назви, дати та місця проведення події. Досліджено комунікативну та презентаційну

функцію вернісажу, що спрямовані на ефективне спілкування з аудиторією та налагодження діалогу між відвідувачами та авторами робіт. Розглянуто яку роль виконує фуршет, а саме: створює атмосферу відкритого спілкування та обміну думками і враженнями. Окрім того, підведено підсумки стосовно фінансових витрат та складено кошторис, де врахововано усі витрати на організацію виставки та вернісажу, у результаті чого підкреслено складність організації заходу та врахування усіх дрібниць з планування бюджету та звітності. Описано медійні інструменти просування, що були використані для популяризації виставки «Світ графіки», серед них: анонс події та поширення афіші заходу у соціальних мережах та веб-сайті бібліотеки Сумського державного університету; публікація статті місцевих ЗМІ на сайтах новин; розробка та публікація статті про подію на сайті кафедри ППСТ СумДУ, використовуючи світлини із фотосесії під час вернісажу; організація мистецької дискусії, для якої було створено концепцію, запрошено експертів у галузі мистецтва та активну молодь міста Суми, розроблено план проведення заходу та як результат складено перелік рекомендацій для подальшого розвитку та популяризації галереї мистецтв «Академічна».

Для подальшого розвитку та просування галереї мистецтв «Академічна» можна запропонувати наступні рекомендації: обмін досвідом та надання консультацій іншим установам з організації виставок та збору корпоративних мистецьких колекцій, що може залучити фінансування та підвищити впізнаваність та престиж галереї; рекомендованим є створення сторінок у соціальних мережах Instagram та Facebook, де буде розміщуватися актуальна інформація про діяльність «Академічної», анонси подій та фотозвіти, програми та умови співробітництва та надання послуг; розробка веб-сайту галереї, де була б представлена інформація про «Академічну», онлайн-каталоги робіт, що є у мистецькій колекції, до розробки веб-сторінки можна залучити благодійні команди розробників, що безкоштовно надають свої послуги для суспільно важливих проєктів, напрацьовуючи при цьому власне портфоліо.

Отже, результати дослідження підтвердили важливість галереї мистецтва у вищому навчальному закладі як осередку культурно-освітньої діяльності, а також показали, що якісно організована виставка може стати ефективним інструментом естетичного виховання та підвищення культурного рівня університетської спільноти. Відтак, отримані результати та розроблені рекомендації відкривають шлях до подальших досліджень та розвитку в цій сфері, враховуючи сучасні тенденції та інноваційні підходи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Art Glossary of Terms. The Art History Archive. *ArtLexicon*.
<http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/>
2. Manekin, E., & Williams, E. (2015). Teaching Students to Teach: A Case Study from the Yale University Art Gallery. *Journal of Museum Education*, 40(3), 278–287.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1179/1059865015Z.000000000104>
3. Robinson, L. (2015). Organizing Exhibitions: A Handbook for Museums, Libraries and Archives. *Australian Academic & Research Libraries*, 46(2), 140–141. <https://doi.org/10.1080/00048623.2015.1031625>
4. Search the collection. *Yale University Art Gallery*.
<https://artgallery.yale.edu/collection>
5. *Victoria Gallery & Museum*. University of Liverpool.
<https://vgm.liverpool.ac.uk/about-us/gallery/>
6. Берлач, О. (2022). *Графічні техніки в образотворчому мистецтві*. Луцьк: Волинська обласна друкарня.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20671/1/berlach_posibnyk.pdf
7. Блудов, А. (2021). Особливості застосування змішаних технік в методиці викладання живопису. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 1(41), 40–41. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_1/41-1_2021.pdf#page=38
8. Борис, Т. (2013). Формування художніх колекцій при університетах України (XIX – початок XX ст.). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: історичні науки*, (21), 150–155. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/5380>
9. Вергунов, С., Голіус, В., & Шевченко, К. (2021). Експозиційно-виставковий дизайн. Харків : ХНУМГ.
https://eprints.kname.edu.ua/60406/1/2021_%D0%9F%D0%95%D0%A7_538_%D0%9C%20%D0%95%D0%BA%D1%81%D0%BF%20%D0%B2%D0%B

- [8%D1%81%D1%82%20%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%B9%D0%BD.pdf](#)
10. Вернісаж виставки «Світ графіки», присвячений 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна». (2023, 12 вересня). SumDU. <https://ppst.sumdu.edu.ua/uk/novyny/1061-vernissazh-vystavky-svit-hrafiiky-prysviachenyi-25-richchiu-diialnosti-halerei-mystetstv-akademichna>
  11. Галерея мистецтв «Академічна». Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету. <https://biem.sumdu.edu.ua/resursi/mysteczki-galereyi/galereya-mystecztv-akademichna>
  12. Головей, В. Ю., Столярчук, Н. М. (2020). Українські художні музеї та галереї в часи пандемії: новий досвід культурного менеджменту. *Культура та суспільство. Культура професійних сфер діяльності*, 169–175. <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/380/347>
  13. Кайдановська, О. (2016). Експозиційна стратегія мистецьких виставок. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, (43), 155–159.
  14. Каразінський як культурний хаб. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. <https://karazin.ua/korisna-informatciia/karazinskii-iak-kulturnii-khab/>
  15. *Культурно-мистецький центр*. Національний університет «Києво-Могилянська академія». <https://www.ukma.edu.ua/index.php/resursi/kulturno-mistetski-tsentr>
  16. Літературна вітальня. *Бібліотека Сумського державного університету*. <https://t2.sumdu.edu.ua/uk/biblioteka/struktura-biblioteki/literaturna-vitalnia/344-literaturna-vitalnya>
  17. Мангушев, Д. В. (2014). Сучасний стан виставково-ярмаркових заходів. *Ефективна економіка*, Стаття 3. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2855>

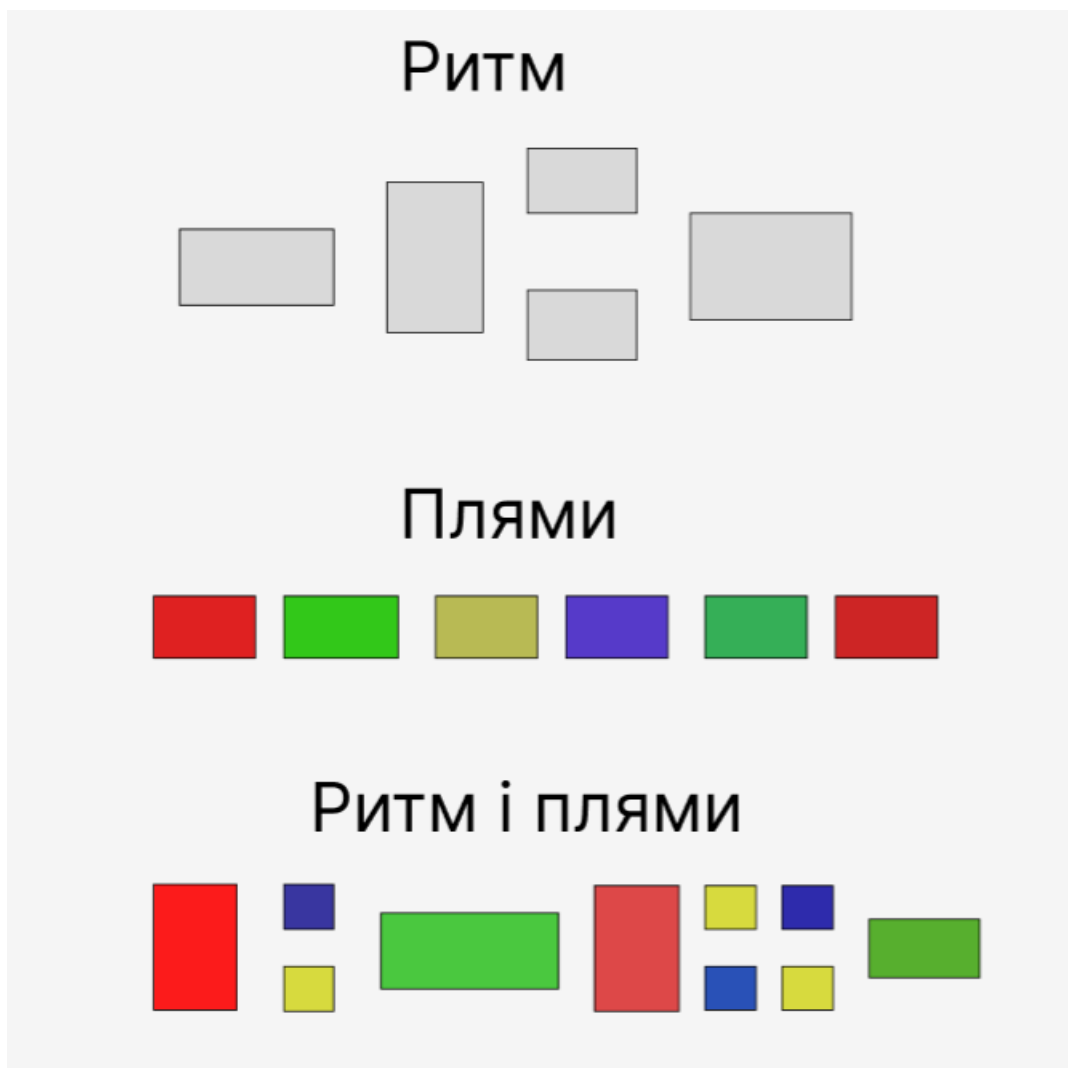
18. Мироненко, В., & Овчарук, В. (2016). Особливості презентації фотографічних творів на мистецьких та торгово-промислових виставках. *Теорія і практика дизайну. Технічна естетика*, (10), 113–114.
19. Михальчук, В. (2014). Дефінітивні та функціональні аспекти дослідження художніх галерей у вимірі динаміки освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, (10), 79–83. <https://nauka.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/ogoloshenia/3.pdf>
20. Михальчук, В. В. (2014). Інтерактивні форми діяльності художньої галереї в Україні в контексті Contemporary Art. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*, (33), 272–282. https://otherreferats.allbest.ru/culture/01120760_0.html
21. Павлова, О. (2020). Музейний комплекс Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в культурно-освітньому просторі. *Topical aspects of modern science and practice*, 90–92.
22. Перепелиця, О. В. (2014). Художньо-творча виставка як підсумок творчої діяльності колективу. *Наука і освіта*, (7), 147–149. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6405/1/Perepelytsia.pdf>
23. Побожій, С. І. (2012). Вибране. Favourites. Из зібрання Української академії банківської справи Національного банку України. Галерея мистецтв «Академічна». *Альбом*. Суми. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50417/2/Pobozhiy_gallery.pdf.
24. Побожій, С. (2017). Мистецька колекція і сучасний університет. *Образотворче мистецтво*. 4 (101), 104–107. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85741/1/Mistezka_kolekzij.pdf
25. Побожій, С. (2020). Міжнародні пленери «Художня карта України» та «Моє місто». З історії україно-польських мистецьких зв'язків. *Путивльський краєзнавчий збірник*, (9), 305–322. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80916/1/Pobozhii_%20Mizhнародni_%20plenery.pdf

26. Побожій, С. І. (2003). Галерея мистецтв «Академічна». Історія. Виставки. Колекція. Бібліографія. *Науковий каталог*. Суми: УАБС.
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50414/1/Pobozhiy_academy.pdf;jsessionid=E3A0EDE5808D6B69650DBADE19BAA678
27. Побожій, С. І. (2023). Мистецька колекція Сумського державного університету. *Альбом*. Суми: Сумський державний університет.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/95012>
28. Рилова, О. (2020). Концепція масового суспільства Хосе Ортеги-і-Гасета. *Вісник Львівського університету*, (30), 109–115.
<https://doi.org/10.30970/PPS.2020.30.15>
29. Сітнік, І. І., & Алтухова, А. В. (2022). Роль та значення графіки в образотворчому мистецтві. *Development of modern science, experience and trends*. International Science Group, 293–294.
<https://doi.org/10.46299/ISG.2022.2.3>
30. Шумейко, О. (2014). Естетичне виховання та естетична культура в системі духовного розвитку студентів. *Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи*. Харків: ХНУМГ, 160–165.
<https://eprints.kname.edu.ua/39161/1/160-165.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А

Принципи композиційної побудови виставки

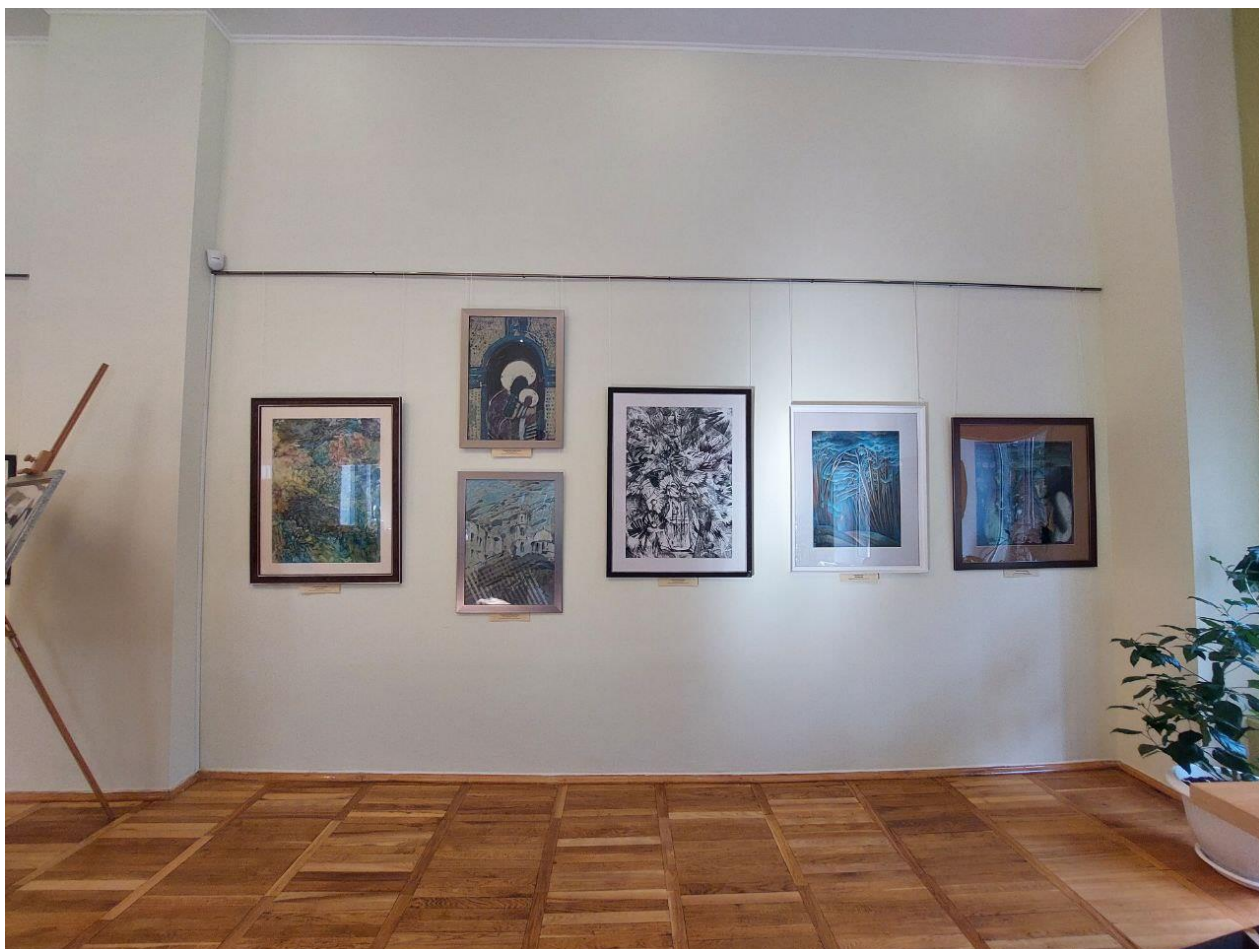

Додаток Б
Експозиція виставки «Світ графіки»
Стіна І

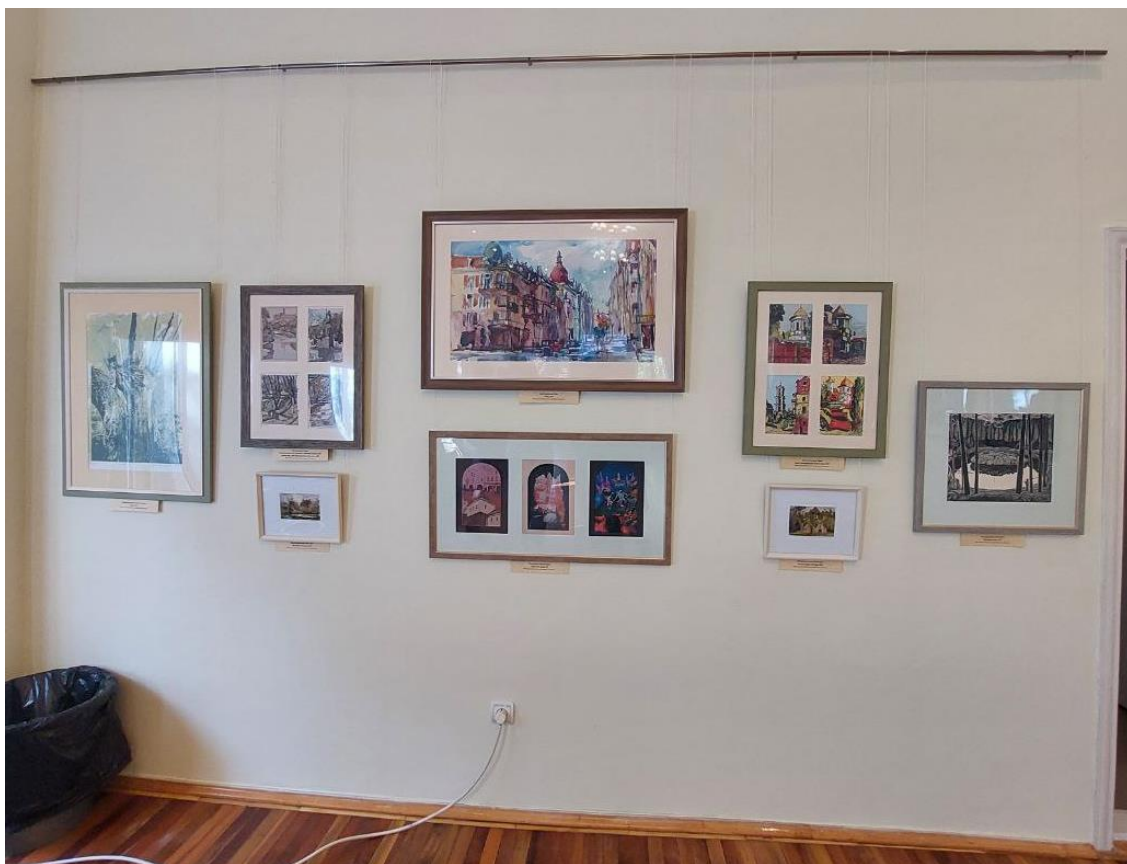

Додаток Б1
Експозиція виставки «Світ графіки»
Стіна II

Додаток Б2
Експозиція виставки «Світ графіки»
Стіна ІІІ

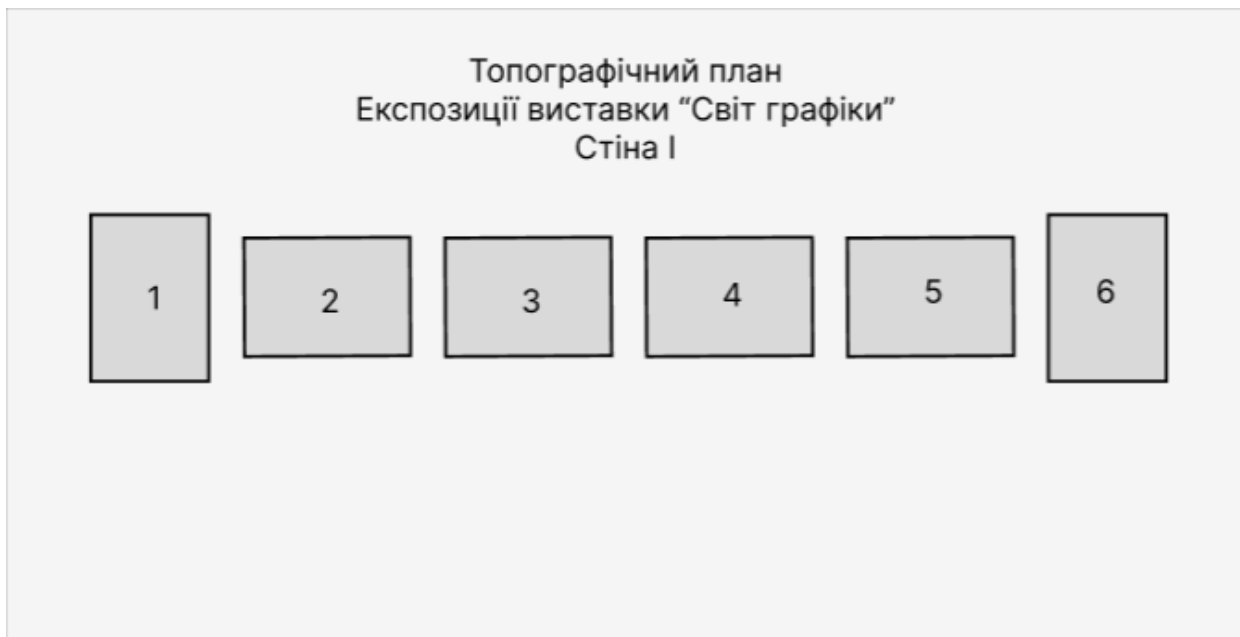

Додаток БЗ
Експозиція виставки «Світ графіки»
Стіна IV

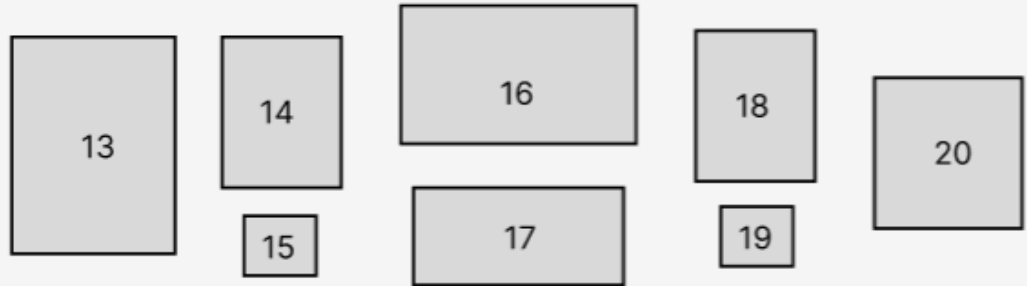

Додаток Б4
Експозиція виставки «Світ графіки»
Мольберт між стіною І і II

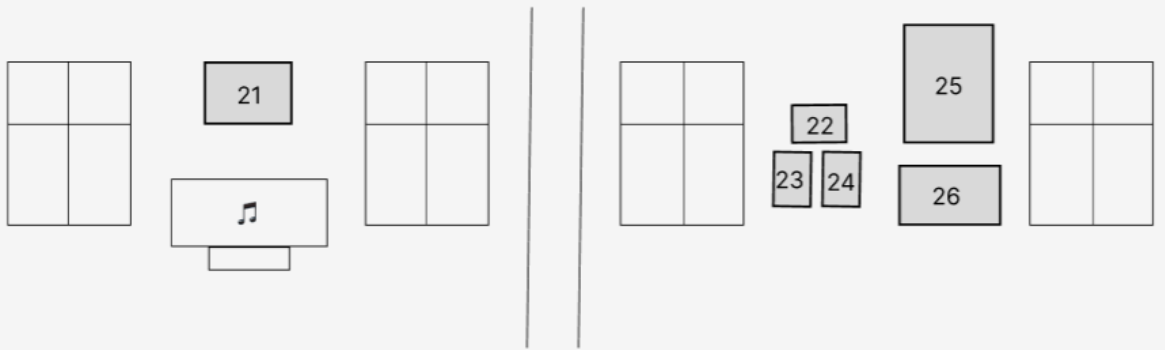

Додаток В**Топографічний план виставки «Світ графіки»**

Топографічний план
Експозиції виставки "Світ графіки"
Стіна III

Топографічний план
Експозиції виставки "Світ графіки"
Стіна IV

Додаток В1

Додаток до топографічного плану експозиції виставки «Світ графіки» з переліком та нумерацією творів

Стіна I

1. Микола Бондаренко. «До долу верби гне високі...». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна».
2. Микола Бондаренко. «І блідий місяць на ту пору». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна».
3. Микола Бондаренко. «І ясен раз у раз скрипів...». Ілюстрація до балади Т. Шевченка «Причинна».
4. Микола Бондаренко. «Реве та стогне Дніпр широкий...». Ілюстрація до балади Т. Шевченка «Причинна».
5. Микола Бондаренко. «Сичі в гаю перекликались...». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна».
6. Микола Бондаренко. «Ще треті півні не співали». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна».

Стіна II

7. Олександра Трегубова. Над кручею.
8. Ромуальд Колодзей. Блакитна мадонна.
9. Ромуальд Колодзей. 100 погонних сумських метрів.
10. Олександра Трегубова. Нечесана бариня.
11. Сергій Побожій. Selva oscura.
12. Олександр Садовський. Ніч сови з блакитними очима.

Стіна III

13. Ромуальд Колодзей. Верби.
14. Олександр Шило. Весінній етюд. Молодіжний парк. Перший сніг. Пам'ятник Т. Шевченку в Харкові. Пейзаж із річкою.
15. Віктор Михайличенко. Річка Мерла. Наталівка.
16. Ігор Василевський. Глівіце.
17. Йозеф Шуба. Спасег. Аркуш I- III.
18. Олександр Лисенко. Спасо-Преображенський собор у Сумах. Аркуш I- IV.
19. Віктор Михайличенко. Спаська церква в Наталівці
20. Олег Солдатенко. Журавлине озеро.

Стіна IV

21. Сергій Побожій. Семиротівські ритми.
22. Віктор Михайличенко. Дерева на березі р. Мерли.
23. Віктор Михайличенко. Спаська церква в Наталівці.
24. Віктор Михайличенко. Вежа в Наталівці.
25. Іван Лацкович. Музики.
26. Казімеж Шолтисек. Панорама Глівіце.

27. Деніел Лебер, Алессіо Люччіні, Стефан Нафцгер. «Священний гай» Арнольда Бекліна.
Розміщений між стіною 1 і стіною 2 на мольберті.

 – фортепіано.

Додаток В2

Список творів виставки «Світ графіки»

1. Микола Бондаренко. «До долу верби гне високі...». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 36,2 x 53,2; 41,2 x 57,7
2. Микола Бондаренко. «І блідий місяць на ту пору». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 36,3 x 53,7; 42,2 x 57,7
3. Микола Бондаренко. «І ясен раз у раз скрипів...». Ілюстрація до балади Т. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 48,1 x 36,2; 53,7 x 41
4. Микола Бондаренко. «Реве та стогне Дніпр широкий...». Ілюстрація до балади Т. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 53,7 x 36; 59,2 x 40
5. Микола Бондаренко. «Сичі в гаю перекликались...». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 37 x 47; 41,1 x 51,6
6. Микола Бондаренко. «Ще треті півні не співали». Ілюстрація до балади Т. Г. Шевченка «Причинна». 1983. Папір, ліногравюра. 36,5 x 50,9; 42 x 55,3
7. Олександра Трегубова. Над кручею. 2017. Папір, акварель. 77,2 x 57,5
8. Ромуальд Колодзей. Блакитна мадонна. 2012. Папір, сериграфія, 67,5 x 48
9. Ромуальд Колодзей. 100 погонних сумських метрів. 2012. Папір, сериграфія, 67,5 x 48,5
10. Олександра Трегубова. Нечесана бариня. 2002. Папір, авторська техніка. 82 x 59
11. Сергій Побожій. *Selva oscura*. 2003. Папір, пастель. 65 x 50
12. Олександр Садовський. Ніч сови з блакитними очима. 1996. Папір, мішана техніка. 59 x 59
13. Ромуальд Колодзей. Верби. 1997. Папір, сериграфія, 56,5 x 39,5; 70,5 x 50
14. Олександр Шило. Весінній етюд. 2009. Папір, акварель, фломастер. 14 x 18,5. Молодіжний парк. Перший сніг. 2006. Папір, акварель, фломастер. 20,5 x 13,5. Пам'ятник Т. Шевченку в Харкові. 2007. Папір, акварель, фломастер. 20 x 13,5. Пейзаж із річкою. 2012. Папір, акварель, фломастер. 21,5 x 14,5.
15. Віктор Михайличенко. Річка Мерла. Наталівка. 2003. Папір, акварель. 10,6 x 15,7
16. Ігор Василевський. Глівіце. 2016. Папір, акварель. 43 x 72,5
17. Йозеф Шуба. *Sraser*. 2011. Аркуш I- III. Папір, комп'ютерна графіка.
18. Олександр Лисенко. Спасо-Преображенський собор у Сумах. Аркуш I- IV. 2011. Папір, фломастер.

19. Віктор Михайличенко. Спаська церква в Наталівці. 2003. Папір, акварель. 15,6 x 10,6
20. Олег Солдатенко. Журавлине озеро. 1972. Папір, лінорит. 30,5 x 35,5
21. Сергій Побожій. Семиротівські ритми. 2010. Папір, пастель. 50 x 70
22. Віктор Михайличенко. Дерева на березі р. Мерли. 2003. Папір, акварель. 10,6 x 15,8
23. Віктор Михайличенко. Спаська церква в Наталівці. 2003. Папір, акварель. 10,8 x 15,8
24. Віктор Михайличенко. Вежа в Наталівці. 2003. Папір, акварель. 16 x 11
25. Іван Лацкович. Музики. 1981. Папір, офорт, акварель. 65 x 50
26. Казімеж Шолтисек. Панорама Глівіце. 2009. Папір, кольоровий офорт. 24 x 49,5; 33 x 57,5
27. Деніел Лебер, Алессіо Люччіні, Стефан Нафцгер. «Священний гай» Арнольда Бекліна. 1995. Папір, фотогравюра. 46 x 67 (у світлі); 65 x 81.

Додаток Г

Етикетки до творів мистецтва виставки «Світ графіки»

Микола Бондаренко (1949–2023)

«Ще треті півні не співали»

Ілюстрація до балади Т. Шевченка «Причинна». 1983

Мистецька колекція Сумського державного університету

Олександра Трегубова. Суми

Нечесана бариня. 2002

Мистецька колекція Сумського державного університету

Віктор Михайличенко (1949–2021)

Спаська церква в Наталівці. 2003

Мистецька колекція Сумського державного університету

Додаток Г1

Процес розміщення етикеток до творів мистецтва виставки «Світ графіки»

Додаток Г2

Фрагмент експозиції. Стіна IV

Додаток Д

Афіша виставки «Світ графіки»

СВІТ ГРАФІКИ

ВИСТАВКА

11.09.2023

ЛІТЕРАТУРНА
ВІТАЛЬНЯ
БІБЛІОТЕКИ

Сумський
державний
університет

ДО 25-РІЧЧЯ
ГАЛЕРЕЇ
МИСТЕЦТВ
«АКАДЕМІЧНА»

11.11.2023

ГАЛЕРЕЯ
МИСТЕЦТВ
«АКАДЕМІЧНА»

вул. Римського-
Корсакова, 2

Додаток Д1

Афіша виставки «Світ графіки»

СВІТ ГРАФІКИ

ВИСТАВКА

11.09.2023

ЛІТЕРАТУРНА
ВІТАЛЬНЯ
БІБЛІОТЕКИ

Сумський
державний
університет

ДО 25-РІЧЧЯ
ГАЛЕРЕЇ
МИСТЕЦТВ
«АКАДЕМІЧНА»

11.11.2023

ГАЛЕРЕЯ
МИСТЕЦТВ
«АКАДЕМІЧНА»

вул. Римського-
Корсакова, 2

Додаток Е

Експлікація виставки «Світ графіки»

Галерея мистецтв «Академічна» Сумського державного університету «Світ графіки». Виставка. Графіка.

Виставка «Світ графіки» репрезентує твори графіки з мистецької колекції Сумського державного університету та приурочена 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна». Галерея була створена в Українській академії банківської справи у 1998 році. А 11 вересня цього ж року відбулося відкриття галереї та презентація виставки робіт сумських митців «Світ малюнка». В експозицію виставки входять 35 творів, виконаних у різних графічних техніках, які можна поділити на дві групи: оригінальна та друкована графіка.

На виставці представлені твори художників із Польщі, Хорватії, України та Швейцарії. Першою роботою, яка започаткувала мистецьку колекцію став офорт хорватського художника «Музики». Його подарував Іван Лацкович після виставки, яка відбулася в галереї. Твори цього художника зберігаються в багатьох музеях світу.

Найбільше місце в творчості Миколи Бондаренка займала шевченківська тематика, яка представлена на виставці серією ліногравюр. Харківські художники О. Лисенко та О. Шило працюють на малих форматах, використовуючи виразність акварелі та фломастера. В експозиції репрезентовані твори польських митців Йозефа Шуби, Казімежа Шолтисека, учасників мистецького пленеру «Художня карта України», який відбувався у Сумах за участі галереї. У галереї та літературній вітальні СумДУ неодноразово експонувались акварелі О. Трегубової. Акварелі В. Михайличенка були написані в Наталівці під час мистецького пленеру.

Символічно, що перша виставка галереї мистецтв «Академічна» репрезентувала твори графіки, тому в честь 25-річчя було вирішено створити виставку, яка також складається з графічних робіт.

Анастасія Никоненко, студентка 4 курсу спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Додаток Ж

Сценарій вернісажу виставки «Світ графіки»

1. Заступник директора бібліотеки СумДУ – Коваленко Ірина Анатоліївна: урочисто оголосила відкриття виставки і у своїй промові розповіла про досвід співпраці Літературної вітальні бібліотеки СумДУ та Галереї мистецтв «Академічна» та наголосила, що «Світ графіки» – це четверта виставка галереї «Академічна», що проходить в стінах Літературної вітальні.
2. Директор бібліотеки СумДУ – Крицька Ольга Василівна: розповіла про знайомство з керівником галереї «Академічна» С. І. Побожієм та досвід експонування виставок галереї «Академічна» у бібліотеці СумДУ.
3. Проректор з науково-педагогічної роботи – Школьник Інна Олександрівна: про діяльність Галереї мистецтв «Академічна» у Сумському державному університеті, пригадала знакові виставки та наголосила на важливості мистецтва та зібрання мистецької колекції.
4. Директор Сумського художнього музею ім. Никанора Онацького – Ярмач Влада Миколаївна: розповіла про досвід співпраці художнього музею з Галереєю «Академічна», про важливість мистецтва та мистецького виховання молоді.
5. Студентка 4 курсу спеціальності МСКД – Никоненко Анастасія: розповіла про досвід знайомства з галереєю «Академічна», про важливість мистецтва у стінах університету та свій шлях до вибору дипломної роботи, пов'язаної з виставковою діяльністю.
6. Керівник галереї мистецтв «Академічна», кандидат мистецтвознавства, Член Національної спілки художників України – Побожій Сергій Іванович: розповів історію відкриття та діяльності Галереї мистецтв «Академічна», а також провів екскурсію експозицією виставки «Світ графіки», розповівши про історію картин, що представлені на виставці та їх появу в університетській колекції.
7. Фуршет та обговорення виставки.

Додаток Ж1

Промова Никоненко Анастасії на вернісажі виставки «Світ графіки»

Вітаю! Мене звати Анастасія і я студентка 4 курсу спеціальності МСКД. Зараз маю честь виступати на вернісажі виставки «Світ графіки» і темою моєї дипломної роботи є саме організація галерейних виставок. Але вступаючи на цю спеціальність, я орієнтувалася взагалі на інші види культурної діяльності, мене цікавив кінематограф, я захоплювалася організацією музичних фестивалів. Тоді на першому курсі я починала займатися живописом, але сприймала це як хобі та не планувала, щоб виставкова діяльність стала моєю професійною сферою.

Але тоді якось в рамках однієї з навчальних дисциплін нас запросили до галереї «Академічна», де Сергій Іванович нам розповів про історію та діяльність галереї. Сказати, що я була здивована – це нічого не сказати, бо раніше навіть не здогадувалася, що в СумДУ є власна галерея, ще й такого високого рівня. Більше того, навіть не кожен навчальний заклад мистецького спрямування має власну галерею, а «Академічна» була започаткована взагалі в Академії банківської справи, в економічному вузі, студенти якого навряд чи охоче цікавилися мистецтвом.

Мені стало зрозуміло, що галерея виконує якусь важливу роль, оскільки змогла не просто існувати вже протягом 25 років, а й стала певним культурним центром нашого університету і міста в цілому. І я для себе зрозуміла, що мистецтво для людей, що не є дотичними до мистецтва є прямим способом уникнути «варварства спеціалізації», коли людина професіонал лише на своїй галузі і не цікавиться нічим іншим. Місія виховати не просто професіонала, а людину цікаву, різносторонню, не обділену естетичним смаком – це надзвичайно важливо і в СумДУ це можливо в тому числі завдяки діяльності галереї «Академічна».

Свого часу ця думка мене надихнула більше цікавитися мистецтвом, знаходити можливості відвідувати музеї, галереї, я почала обирати теми курсових робіт і бази практик, пов'язаних із галерейною діяльністю та думати над тим як пристосувати мистецькі заходи до сьогоденних реалій.

Це мене привело сюди, до того, що я вирішила поставити акцент саме на цій діяльності, обрати саме таку тему дипломної роботи, працювати разом із Сергієм Івановичем над організацією ювілейної виставки, набути такого цінного досвіду і головне – отримувати справжнє задоволення від того, чим я займаюсь. Дякую!

Додаток И

Запрошення на вернісаж виставки «Світ графіки»

Сторона 1

ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВ

АКАДЕМІЧНА

Сторона 2

Шановна

Ярмак Влада Миколаївна,

Запрошуємо Вас
на вернісаж виставки "Світ графіки",
присвячений 25-річчю діяльності
галереї мистецтв "Академічна",

що відбудеться 11.09.2023
в літературній вітальні бібліотеки СумДУ

вул. Римського-Корсакова, 2

Початок о 15:30

Додаток К

Публікації новин у ЗМІ про виставку «Світ графіки»

Сайт новин «Сумські дебати»

debaty.sumy@gmail.com

НОВИНИ

На Сумщині лише 11% квартир орендарі готові здавати людям з домашніми улюбленцями

Шосткинський «Колос» виграв чемпіонат області з футболу

Президент України нагородив шосткинця, командира танкового батальйону Валерія Зражву [ФОТО](#)

У Сумському районі загинув військовослужбовець із Недригайлівщини Роман Чоботок

У Сумах викрили «ворожку», яка осушала жінку на 1 мільйон 900 тисяч гривень [ФОТО](#)

«Алея пам'яті»: у сумському парку відкрили меморіальну дошку та посадили ялини

У Ромнах викрили жінку, яка осушала знайомого

У Сумах змагались плавці

«Напруги воєнного часу не бачу» — польський волонтер Януб Бер розповів про візит до Сум та допомогу українському війську

В Охтирці працює укрита, двері в якому відчиняються автоматично

Як змінилися ціни на Сумщині

18 дітей з Охтирки їздять освоювати навички програмування у Польщу

Сумський учений отримав довичну стипендію

У Боромлі пустощі хлопчика з вогнем призвели до пожежі

У Сумах до 25-річчя галерії мистецтв «Академічна» відкрилася виставка «Світ графіки»

11:55 / 12 вересня 2023 Культура Новини

11 вересня в літературній вітальні бібліотеки Сумського державного університету відбулося відкриття художньої виставки «Світ графіки», присвяченої 25-річчю галерії мистецтв «Академічна».

До експозиції виставки увійшли 35 робіт відомих українських та закордонних художників, серед яких: Ігор Василевський, Іван Лацкович, Олександр Лисенко, Олександр Шило, Олександра Трегубова, а також керівник галереї «Академічна», кандидат мистецтвознавства Сергій Побожий.

«Багатогранність мистецтва формує і естетичні смаки, і світогляд, розвиває внутрішній світ людини. Дуже приємно, що виставка, присвячена 25-річчю галерії мистецтв «Академічна», проходить саме в нашій Літературній вітальні!», – зауважила директорка бібліотеки СумДУ Ольга Крицька.

УКРАЇНА І СВІТ

30 грудня
«Аврора» передала 220 шопотів захисникам

02 вересня
В Черкасах єсть свої Мессі і Роналду: ітоги футбольного первенства

24 лютого
СБУ заявила, що нардеп Держач завербований російською розвідкою [ВІДЕО](#)

З 1 вересня в українських школах планують розпочати переважно очне навчання – ОП

Українські військові вийшли з Сєвєродонецька – журналіст

Кремль відреагував на кандидатство України в ЄС: «головне, аби не було проблем для РФ»

У Херсоні підірвали колаборанта

Під Рязанню в Росії впав Іл-76

Українська авіація завдала потужних ударів по росіянах

США надають \$450 млн військової допомоги Україні, у пакеті – РСЗВ та патрульні катери

Україна отримала статус кандидата на вступ в ЄС

23 лютого
НБУ «надрукував» для уряду ще 35 мільярдів

McDonald's може відкритися в

Сайт новин «Ваш шанс»

Громадсько-діловий тиждень

свіжий номер

архів номерів

золотий фонд

архів номерів

історія Сум

Шанс плюс - оголошення

православні знайомства

онлайн-конференція

редакція

№39 от 27.09.2023

НАРКОБАРОН У СПІДНИЦІ €11А

Міжсумська Сумщини програмувальна трансферційний канал організації колективу

рубрики номера

- Новини
- Фемида
- Спорт
- Медракурс
- Є проблема!
- Про що говорять
- Ділова розмова
- Поруш. війна
- Социум
- Будьмо здорові

технології Google

реклама

Тепер "Ваш Шанс" и в Telegram!

Присоединяйтесь к нашему каналу

САМСКАЯ ИРЕПЕЖНАЯ МЕТАЛІНА КОМПАНІЯ

sales@skm.com.ua

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР НАДІЙНОГО КРІПЛЕННЯ

м.Суми, вул.Воровського, 21 А. Тел./факс: 77-44-45, 77-36-67, 097-60-200-14

новини

Академічна галерея в Сумах святкує ювілей

13.09.2023 09:41

В Літературній вітальні бібліотеки Сумського держуніверситету відбулося відкриття художньої виставки «Світ графіки», присвяченої 25-річчю галереї мистецтв «Академічна». В експозицію виставки увійшли 35 робіт відомих українських та закордонних художників, серед яких: Ігор Василевський, Іван Лацкович, Олександр Лисенко, Олександр Шило, Олександра Трегубова, а також керівник галереї «Академічна», кандидат мистецтвознавства Сергій Побожий.

«У цьому році СумДУ святкує 75 років, а галерея «Академічна» існує третину цього періоду. Примітно, що ці дві події співпадають такими п'ятикратними кроками. Пригадуючи, як з'явилась та розвивалась галерея, можемо сказати, що вона була культурним осередком не тільки міста Суми. У нас було кілька міжнародних пленерів і після кожного з них у колекції галереї з'являлися нові картини», – зазначила проректорка університету Інна Школьник.

Завершилось відкриття виставки експозицію від керівника галереї мистецтв «Академічна» Сергія Побожія. Він розповів, які саме картини представлені в експозиції, чим вони особливі, та як з'явилися в галереї «Академічна», познайомив присутніх із особливостями творчості різних художників, скромно зупинився на

будь в курсі!

В сумській KIBERschool навчаються справжні супергерої!

Сучасні діти – це покоління Перемог! Саме Іх ідеї будуть рухати Україну майбутнього до технологічного прогресу та розвитку. Тож чи варто батькам засмучуватися, коли син чи донька багато часу проводить у смартфоні?

Сумська центральна бібліотека ім. Т. Шевченка

Обереги любові та миру

03.10 31.10

Додаток Л

Кошторис організації виставки «Світ графіки»

1. Оформлення творів графіки (рама, скло, паспорту) 35 робіт = 6000 грн.
2. Перевезення творів – 2×600 грн = 1200 грн.
3. Повіска та зняття творів графіки – 2×400 грн = 800 грн.
4. Фуршет = 1400 грн.
5. Друк афіш та етикеток (афіші: $2 \times A3$, $3 \times A4$, 35 етикеток) = 200 грн.
6. Розробка дизайну афіші = 200 грн.
7. Завантаження та розвантаження творів графіки із вантажівки –
 2×100 грн = 200 грн.

Всього: 10 000 грн.

Додаток М

Анонс про відкриття виставки «Світ графіки» на сайті бібліотеки СумДУ

Головна ▶ Новини ▶ "Світ графіки" в Літературній вітальні СумДУ

Дата публікації:

📅 08 вересня 2023

Кількість переглядів:

👁️ 161

Поділитися:

"Світ графіки" в Літературній вітальні СумДУ

Бібліотека Сумського державного університету представляє **виставку картин «Світ графіки»**, присвячену 25-річчю Галерії мистецтв «Академічна».

[Галерея мистецтв «Академічна»](#) розпочала свою діяльність у 1998 р. в Українській академії банківської справи. 11 вересня відбулася презентація галереї та відкриття виставки сумських художників "Світ малюнка". За цей час галерея «Академічна» стала культурним центром не тільки у вищому навчальному закладі, але й у місті. В її стінах пройшло 125 виставок, на яких експонувалося майже 2500 творів образотворчого та декоративного мистецтва, фотографії.

Корисні посилання

[Замовити книгу](#)

[Замовити приміщення](#)

[Замовити консультацію](#)

[Закупівля книг та періодики](#)

[Ресурси СумДУ](#)

✉ Залиште нам повідомлення [JIVO](#)

Додаток М1

Анонс про відкриття виставки «Світ графіки» на сторінці Facebook бібліотеки СумДУ

Бібліотека Сумського державного університету / SUMDU Library
11 січня в 09:00

📍🖼️ "СВІТ ГРАФІКИ" В ЛІТЕРАТУРНІЙ ВІТАЛЬНІ СУМДУ 🖼️📍

Бібліотека Сумського державного університету представляє виставку картин «Світ графіки», присвячену 25-річчю Галерії мистецтв «Академічна».

До експозиції виставки «Світ графіки» увійшли 35 робіт відомих українських та зарубіжних авторів.

👤 – Ещё

СВІТ ГРАФІКИ

<p>ВИСТАВКА</p> <p>ДО 25-РІЧЧЯ ГАЛЕРЕЇ МИСТЕЦТВ «АКАДЕМІЧНА»</p>	<p>11.09.2023</p> <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> <p>11.11.2023</p>	<p>ЛІТЕРАТУРНА ВІТАЛЬНЯ БІБЛІОТЕКИ</p> <p>ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВ «АКАДЕМІЧНА»</p>	<p>Сумський державний університет</p> <p>вул. Римського- Корсакова,2</p>
---	---	---	--

👍 9

👍 Нравится   🗨️ Комментировать   ➦ Поделиться

👤 Напишіть коментар...

Додаток М2

Анонс про відкриття виставки «Світ графіки» на сторінці Instagram бібліотеки СумДУ

Додаток Н

Публікація новини про проведення вернісажу та відкриття виставки «Світ графіки» на сторінці Facebook бібліотеки СумДУ

Бібліотека Сумського державного університету / SUMDU Library
12 сентябрь в 16:33

11 вересня в Літературній вітальні відбувся вернісаж виставки «СВІТ ГРАФІКИ».

На виставці представлені роботи українських та зарубіжних художників з мистецької колекції СумДУ.

Член Національної спілки художників України, художник-графіст Сергій Іванович ПОВОЖІЙ провів цікаву та захоплюючу екскурсію виставкою. Він розповів, які саме картини представлені в експозиції, чим вони особливі, та як з'явилися в галереї «АКАДЕМІЧНА», познайомив присутніх із особливостями творчості... [Ещё](#)

29

Поделились: 2

Додаток Н1

Публікація новини про проведення вернісажу та відкриття виставки «Світ графіки» на сторінці Instagram бібліотеки СумДУ

Додаток П

Фотозвіт з проведення вернісажу виставки «Світ графіки»

Додаток П1

Публікація новини про проведення вернісажу та відкриття виставки «Світ графіки» на сайті кафедри ППСТ СумДУ

Сумський державний університет
Регістри документації

Кафедра психології, педагогіки та соціокультурних технологій

[Про кафедру](#)
[Про освіту](#)
[Про науку](#)
[Міжнародна діяльність](#)

ukr

Головна
Новини
Вернісаж виставки «Світ графіки», присвячений 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна»

Дата публікації:
12 вересня 2023

Кількість переглядів:
69 | 118

Поділитися:

Вернісаж виставки «Світ графіки», присвячений 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна»

СВІТ ГРАФІКИ

ВИСТАВКА

ДО 25-РІЧЧЯ
ГАЛЕРЕЇ
МИСТЕЦТВ
«АКАДЕМІЧНА»

11 вересня в СумДУ відбулося відкриття виставки «Світ графіки», приуроченої 25-річчю діяльності галереї мистецтв «Академічна».

Галерея була створена в Українській академії банківської справи у 1998 році. А 11 вересня цього ж року відбулося відкриття галереї та презентація виставки робіт сумських митців «Світ малюнка». Символічно, що перша виставка галереї мистецтв «Академічна» репрезентувала твори графіки, тому в честь 25-річчя було вирішено створити виставку, яка також складатиметься з графічних робіт. В експозицію виставки увійшли 35 творів, виконаних у різних графічних техніках, були представлені роботи художників із Польщі, Хорватії, України та Швейцарії.

Після урочистого відкриття надали слова запрошеним гостям і провели екскурсію експозицією, розповідаючи історію творів, представлених на виставці.

Запрошуємо всіх бажаючих відвідати виставку.

Останні новини

Здобувачі освітньої програми «Соціальна робота» розповіли про соціальне підприємництво

01

08 травня 2024

Незаслужені дебати за участі здобувачів ОП Менеджмент СКД та спеціаліста

02

08 травня 2024

«Пристрасті за «Евробаченням» і не тільки: онлайн-зустріч здобувачів ОП Менеджмент СКД зі старшим продюсером першого в Україні (2005) європейського пісенного конкурсу Олександром Борисюком

03

07 травня 2024

Онлайн-опитування здобувачів освітньої програми «Соціальна робота» із програмою «Посадово просимо до вулиці Сезам» відбулося на кафедрі ППСТ

04

02 травня 2024

Творче заняття для клієнта ГО «Феліцитас» провели здобувачі освітньої програми «Соціальна робота»

05

30 квітня 2024

Результати другого дня молодіжного тобору з міжлітньої толерантності «Місто рівних»

06

28 квітня 2024

Здобувачі третього курсу освітньої програми «Соціальна робота» проводять заняття на базі ГО «Феліцитас»

07

26 квітня 2024

Гостьова лекція на тему «Психологічне консультування клієнтів різних соціальних категорій» для здобувачів ОП 063 «Психологія»

08

25 квітня 2024

Молодіжний табір з міжлітньої толерантності «Місто рівних» приймає гостей першого табірнього дня

09

21 квітня 2024

Додаток Р

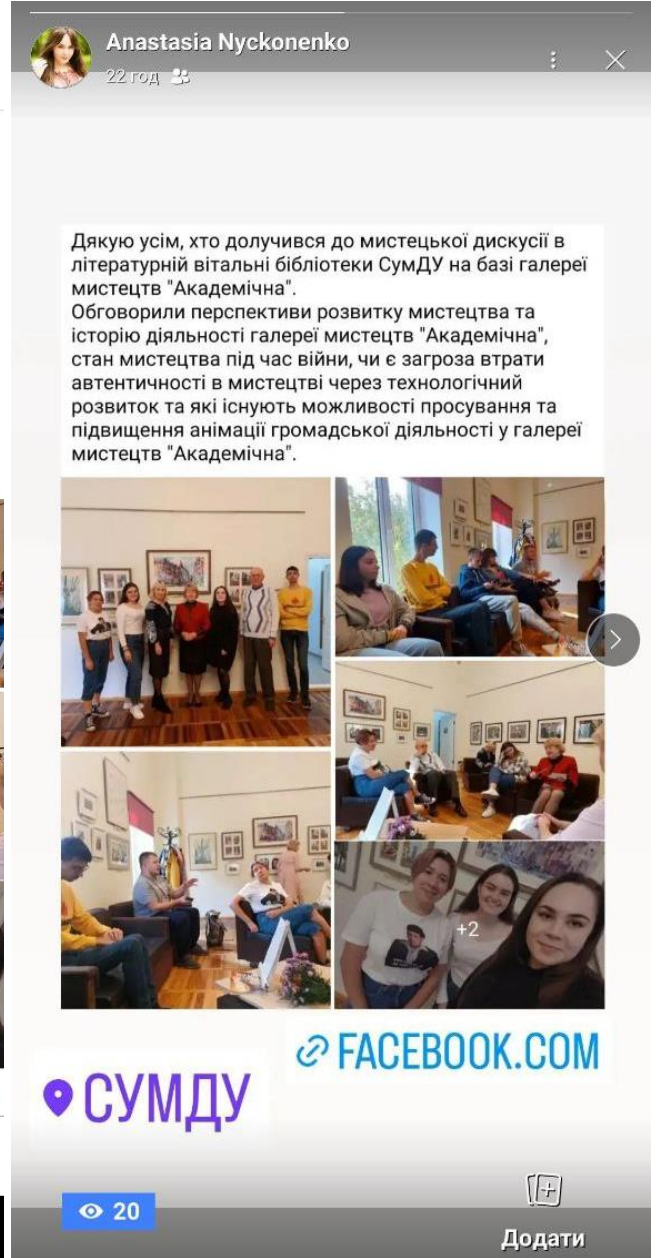
Фотозвіт з проведення мистецької дискусії на базі виставки «Світ графіки»

Додаток С

Публікація новини в соціальній мережі Facebook про проведення мистецької дискусії на базі виставки «Світ графіки»

Додаток С1

Публікація новини в соціальній мережі Instagram про проведення мистецької дискусії на базі виставки «Світ графіки»

